

EESTI PÄEVA- LEHT

ESTNISK DAGBLADET

Laupäeval, 23. nov. 1974
Nr. 92 (3980)

16. aastakäik

Mida arvasid eesti organisatsioonid vähemusuurimusest

Sisserändajate Uurimiskomisjoni (Invandrarutredning) aruanne, mis avaldati septembris, saadeti rohkem kui sajale asutusele ja organisatsioonile arvamise avaldamiseks. Nagu Tööturuministeeriumile saabunud vastustest selgub, on enamus remiss-instantse olnud komisjoni ettepanekute suhtes positiivsed. Eesti poolelt on seisukohtade avaldajateks Eesti Komitee, Rootsi Eestlaste Esindus ja Eesti Evangeeliumi Luteriusu Kirik. Kõik need kolm suhtuvad väga hindavalt komisjoni ettepanekutesse ja leiavad, et need suurtes joontes võivad olla aluseks riigi tulevasele vähemuspoliitikale.

Esinduse ja kiriku vastustes tuuakse esile põhimõttelisi seisukohti vähemuste olemuse ja olukorra kohta, kuna EK vastus piirdub komisjoni ettepanekute kommenteerimisega. Nagu nähtub vastustest tahavad niihästi Esindus kui Eesti Komitee teatleda riiklikku põhitõetust

kui tunnustatud vähemusorganisaatsioon kui komisjoni vastav ettepanek leiab rakendamist. Eesti Komitee on oma remiss-vastuse välja töötanud koostöös Välismaise E. Kirjanike Liiduga, E. Kultuuri Koondisega, Pensionäride ühinguga, E. Õpetajate Keskühinguga,

Gümnaasiumi õpetajate Ühingu ja Eesti Rahvusnõukogu. Eesti Komitee ankeedile eesti organisatsioonidele nende vajaduste kohta vastas 60 organisatsiooni kokku umbes 8000 liikmega. Hulk remiss-vastuseid ei olnud Järg lk 11

Valimistel Kreekas võitis ülekaalukalt konservatiiv-partei

Esimesed vabad valimised Kreekas pärast seitse aastat kestnud diktatuuri lõpesid ülekaaluka võiduga Konstantin Karamanlise uusdemokraatlikule erakonnale. Karamanlis sai peaaegu 55 protsenti antud häältest, kusjuures ta uues parlamendis peaks saama 214 kohta 300-st võimalikust. Seevastu läks üsna halvasti vasakpoolsetel erakondadel. Näiteks sai Andreas Papandreou partei Pasok 13,6 protsenti antud häältest. Niivõeldi "puhtad kommunistid" veelgi vähem. Poliitikut Ateenas ütleavad, et tagasilööki Papandreoule tulenes osalt ka sellest, et ta valimispropaganda oli liigselt äge, koguni halvustav ja hirmutav.

Tsenter-ühioni üks liikmetest (erakond sai valimistel 20,4 protsenti häältest), finantminister Pazmazoglou sõnas koguni, et Papandreou hirmutas eemale valijaid isegi tseenter-ühionist.

Teisest küljest aga pahandas ka üks kommunistide juhtidest, kes ütles end olevat kohanud üht eidekest, kes pärast Papandreou valimiskoosolekut oli hirmunult öelnud, et "kui sotsialistid tulevad võimule, siis kaotab ta oma ainukesegi kiti". Nähtavasti hääletas hirmunud eideke Karamanlile.

Karamanlis pole seniajani esitanud täielikku programmi, kuid tulevase konstitutsiooni kohta märkis ta vaid lühidalt, et see näeb ette parlamentaarset demokraatiat, kusjuures "teatud sobival määral tugevdatakse täidesaatvat võimu".

On tehtud järeldusi, et Karamanlise konservatiivid kaotavad luua valitsusvormi,

umbes de Gaulle tüübilt. Kuid kuna Karamanlis ise on kaunis eakas, 68-aastane, siis on vaevalt usutav, et seda tehakse. Jäeb järele "parlamentaarne vabariik".

Sellela ühenduses tekib

muidugi küsimus, kas Kreeka edaspidi on vabariik või kuningriik. Selles asjas toimub lähemal ajal rahvahääletus, kusjuures keegi ei usu, et kuningavõim taastatakse. Juba

Järg lk 11

Eesti noormees Türgi sõjaväes KÜPROSEL

ISTANBUL (EPL) — Kui Türgi sõjaväe üksused 20. juulil maabusid Küprose põhjarannikul Küprose Vabariigi korda taastama ja saareriigi türgi vähemusele kaitset andma, muutus ka 21-aastase Karsi eestlase Emil Tomsoni igapäevane rutiin "kroonui teenides".

Karsi eestlased on kõik türgi kodanikud ja et viimastel aastatel on pidevalt mõni neist olnud 20 kuud kestvatel sõjaväelistel õppustel, võis arvata, et olukorrad selles rahutus maailmauurgas saavad puudutata ka eestlast. Alates möödunud sügisest teenis Emil Tomson ja jalaväelasena Oltu rügemendis Erzurmi lähedal ja nagu nähtub selgub, viidi ka tema varsti üle Küprosele seoses Türgi vägede suurendamisega seal.

Emil Tomson

TEATER A VAS HOOAJA

Stockholmi Eesti Teatri ansambel etenduse lõpul lavalt publiku tänu vastu võtnas. Teatri asjaajaja Sigfrid Loo (paremal) loeb ette tüki autori Kaarel Eerme tänu lavastajale Lensi Rõmmerile (keskel) ja näitlejaskonnale, mis oli Torontost saadetud koos suure kimbu punaste roosidega (EPL-foto LEPPER)

Vähemus- arutelu Palmega

Peaministri suveresidentsis Harpsundis korraldatakse küsimustes. Peale peaministri Olof Palme esindavad valitsust veel omavalitsusminister Hans Gustafsson ja tööturuminister Anna-Greta Leijon.

Arutlaaineks on Invandrarutredningi ettepanekud. Peaminister on eesti ja läti gruppide esindajaina isiklikult kutsunud osa võtna sotsiaaldemokraadid Johannes Mikkelsen ja Bruno Kalnisi.

Stockholmi Eesti Teater avas 30-nda pagulasaasta teatrihooaja päevakohase tükiga, mis käsitleb sündmusi 30 aastat tagasi kodumaalt lahkumisel ja ühtlasi neid probleeme, mida omastest kaauegne lahuseolek,

sunnitud teadmatus üksteise saatusest ja organisatsiooniliku propagandaaparatuuri võttingud tekitavad.

Autor Kaarel Eerme käsitleb ühtlasi sündmusi Saksamaa laagrites, kus liitlaste "lahkel

loal" pägenikke käisid terroriseerimas Nõukogude repatrieerimispolkovnikud. Aine oli päevakohane ja aktuaalne.

Eesti Päevalehe arvustaja Eduard Keining konstateerib autori esiknäidendi teatud

puudusi, millega lavastaja ja näitlejatele tuleb tegeleda. Näitlejate tublide saavutuste hulgas tõstat ta esile eriti Uno Tõnissoo saavutust — osa "istus" noorele lavajõule eriti hästi.

EPL REMISSID

Laupäeval, 23. nov. 1974

Invandrarutredningi remissinstantside hulgas olid ka Eesti Komitee, Rootsi Eestlaste Esindus ja Eesti ev. luteri kirik. Pärast katsete nurjumist kuidagi viisi ühist keelt ja esinemist saavutada, oli muudugi oodata, et remissvastustes valitsusele peegelduvad eestlaste paralleelsid. Nii Eesti Komitee kui ka Rootsi Eestlaste Esindus tahavad samu asju teha — ahistada sotsiaal-nõuande ja kontaktide loomise alal, saata esindajaid Sisse-rändajate Nõukogusse (mis asutatakse vastavalt Invandrarutredningi ettepanekule) ja muudugi saada rahvusgrupe kuuluvat peatoetust. Vastuseid lugeval instantsil on korrapäält selge, et eestlaste vahel on trügmime käimas.

Nagu öeldud ja nagu see on nähtunud ka Rootsi Eestlaste Esinduse rühmituste valimisvalidust, ei suudetud remissvastustele koostööd osas saavutada mingit kompromissi, kuigi teatavaks sammuks edasi oli, et üldise ühise laua taha istuti. Mõlemas ringkonnas on aga ikka veel tugevad jõud, mis soovivad eraldi sammumist. Sellest tingituna otsustasid nn. eeltingimused sellisel forme-leritult, et nende aktsepteerimine osutub raskesti ulti-matiivsuse kuldvõtte tõttu.

Nii nõuab Eesti Komitee, et Esindus soovitaks eestlastel ja organisatsioonidel astuda Eesti Komitee liikmeks, et Esindus võtaks seisukoha, et riikliku permanentse põhitoeuase vastuvõtjaks kujuneks Eesti Komitee (kui see suudab koguda 3000 liiget), et Esindus ei värbaks üksikisikuid ega organi-satsioone oma liikmeiks paral-lelismist hoidumiseks. Kolm Esinduse rühmitust, kes olid läbirääkimiste alustajaks (LE, RKK ja VL) tegid vastuteppe-neku, mis nende arvates pidi sisaldama suuremaid eeldusi koostööks ja kontroversiaalsu-sest hoidumiseks: 1) rühmitu-sest leia, et Eesti Komitee administratiivsed kogemused kui ka eesti vähemusühiskonna poolt valitud Esindus on eest-laskonnale tarvilikud. 2) Rüh-mitused soovivad koostööd ja tööjaotust REE ja EK vahel, et pikemas perspektiivis saavu-tada ühist organisatoorsest alust, 3) Rühmitused püüdvad nii Esinduses kui EK-s kokku-leppe sellimist koostööks ja tööjaotuseks, 4) Eesti Komitee ringkond tuleks oma rühmitu-sega valmisile, kusjuures lä-birääkivad rühmitused aitaksid kaasa, et see EK rühmitus saaks esinduse juhtivate organisates eeldusel, et rühmi-tustele võimaldatakse pääs Eesti Komitee juhatuse ja presiidiumi.

Kuna Eesti Komitee ettepa-nek ei olnud vastuvõetav läbi-rääkivale REE rühmitusile, kes ju ei olnud volitatud kogu Esinduse nimel siduval luba-dust andma nagu vastaspool-nõudis ja Eesti Komitee oma-korda pidas väheseks rühmi-tuste lubadust, siis ei lähene-tudki kunagi mingile kompro-missivõimalusele. EK ringkond järelkult ei moodustanud rühmitust ega esine valimisil. Nimimärk A.H. "Teataja" (Arvo Horm) asub kategooril-liselt negatiivsele seisukohale valimiste kui demokraatliku

väljendusvormi vastu: "Et Rootsis asuvate erirahvuste peres üks väiksemaid minori-teedigruppe 'parlamente' valib ja tihti ka rootsi avalikkuse ees 'parlamentaarsete' mõistete-ga ja terminitega opereerib, ei ole ju lõpuks ka mingi reklaam-meie poliitilisele küpsusele. Rootsi kodanikena on ainuke õige ja soliidne forum seda laadi huvi rahuldamiseks ik-kagi vaid osavõtt rootsi de-mokraatlike parteide tegevu-sest, kommunaalset ja üldisist parlamentiivimisist... REE 'üldvalimised' vaevalt toovad mingit muudatust juba ammugi väljakujunenud eesti ühiskonna tegevuses ja probleemides Rootsis. Ainuke olulisem muu-datus, mis järelidusena Üuri-miskomisjoni ettepanekuist eesti ühiskonnas Rootsis ilmselt toimub on see, et eesti organi-satsioonide esindus ja organi-satsioonide liidu elemendid saavad laiemalt ja parema väl-jaehituse tulevases Eesti Ko-mitee Asemikekogus".

A.H. on seega vastu igasu-gustele eesti rühmitustele, mis saavad volituse siin asuvalt eestlaskonnalt, kuid pooldab samal ajal ka iseseisvusaegse volitusega või ilma volituse-ta moodustatud rühmitusi oma sektoris Eesti Rahvusnõuko-gus. Igal juhul ilmneb kate-gooriline vastuselis kokkulep-pele, mis hästi ei klapi Eesti Komitee abiesimehe Heinrich Mark'i Borási seletusega, mis läheb välja võimalikule kokku-leppele tulevikus "töö jaotuse" printsiibil.

See meie sisepoliitiline "lõh-kine küna" ähvardab tuua ka rahvuspoliitilistes huvides lõh-kisuse, sest see võimaldab riigivõimul kui toetuse jagajal suvalisil otsuseid teha — näit. anda peatoetuse ühele ring-konnale ja teise ilma jätta, mida "etableriitid" pool loo-dab langevat oma kasuks.

Invandrarutredningi ettepa-neku järele saavad valitsuse poolt välja valitud 3000-liikme-lised organisatsioonid nn. pe-rioodilise peatoetuse, millise suurus oleneb liikmete ko-guarvust. Vähemad organi-satsioonid, s.t. peatoetust mitte nautivad, võivad saada toetust vastavalt oma tegevusele ja vajadusele. Remissvastu-seis leibab Eesti Komitee, et kõige õigem ka peatoetuse määramisel oleks toetuse andmine vastavalt tegevusele ja vajadusele. Ei näidata aga, kuidas seda vajadust mõtta — järelkult tuleb seda teha suva-liselt. On huvitat sejuures, et Esinduse ja Kiriku poolt soovi-tatud liikmete arvestamise viis — "need, kes on tegevuses kaasas" — võimaldaks just peatoetuse andmise Eesti Ko-miteele, kes ju oma vastuses juhib tähelepanu teostatud an-keedile, millest selgub, et te-gevuspiirkonnas on tervelt 8000 eestlast. Samal viisil tuleb näit. praegu toetus noortetööle, ilma et vastavad noortekororganis-atsioonid otseselt oleksid EK liikmed. Eesti Komitee enda ettepanek "registreeritud liikmete" arvesse võtmisega aga ilmselt sellist laia tõlgen-dust ei võimalda, kuigi samal ajal on teiseks kriteeriumiks tõstetud "vajadus".

Esinduse seisukoht on seega positiivne Eesti Komiteele, kel-

VÄLISKOMMENTAAR Lahkarvamisi Kuubast

Kolmetistkümnend aastat ta-gasi otsustas Ameerika Riikide Organisatsioon OAS bolkooteerida Kuubat täielikult kui kommunist-liku agressiooni kollet lääne pool-keral. Tõukejõuks sellele sammule sai Nõukogude Liidu katse muuta Kuubat vene robotrelvade ja ra-kettide baasiks, mis otseselt ohu-tas mitte ainult Ühendriike, vaid ka paljusid ladina-ameerika maid Kesk- ja Lõuna-Ameerikas. OAS ise koosnes 21 ameerika riigist, hõl-mates USA-d ja peaaegu kõiki La-dina-Ameerika mald. Tähtsamaks erandiks oli Meksiko oma otsusega mitte ühineda OAS-iga võtta osa selle aktseptsioonist.

Kuuba bolkooteerimine oli kest-nud üle kümne aasta, kui OAS liikmesriikide hulgas hakkas tek-kima lahkarvamisi omal ajal üht-meelselt tehtud otsuse kohta. Ra-hulolematust hakkasid aegamööda ilka rohkem ilmutama mitmed olitootvad maad Kesk-Ameerikas, nagu Venetsueela, Ekuador jt. Nende mõtteid nähtavalt ergutavalt Meksiko, kus oliallikate avasta-mine oli kujunenud tähtsaks tu-uallikaks kaubavahetuses kom-munistliku Kuubaga. Kaasaalta-vas teguriks oli pealegi tõsiasi, et USA omalt poolt oli viimastel aastatel hakanud ajama sõbralikumal poliitikat just N. Lõduga, kes oli olnud peastüdanale Kuuba konflikt-i vallandamisel, mis viis Kuuba bolkooteerimiseni Ameerika Riikide Organisatsiooni poolt.

Nõnda tekkinud olukorras kuju-nes lõpuks välja kava OAS kon-ventsi kokkukutsumiseks ülesan-dega reviderida Kuuba bolkoote-erimise küsimust. Mitmel pool ennustati sel puhul, et konverentsil läheb korda lõpetada Kuuba blo-kaadi pärast lõgemale kolmetist

aastat kestnud Kuuba isoleerimist ameerika rahvastepesest. Kon-vents tuligi toime Ekuadori pealinnas Quitos 8. kuni 12. novembri-ni, kuid ilma et Kuuba blokaadi ametlikult lõpetamist oleks järg-nenud. Tõsi küll, ainult kolm maad — Tshili, Uruguay ja Paraguay — hääletasid otseselt blokaadi lõpe-tamise vastu. Aga kuna otustusa-misel oli vaja absoluutset enamust, s.o. 14 häält, siis said kaalukeeks kuu mahapandud häält. Nendeks olid USA, Brasiilia, Guatemala, Nikaraagua, Haiti ja Boliivia. Blokaadi tühistamise poolt hääle-tasid kokku 12 maad, seega kaks vähem kui oli vaja.

Antud tingimustes peaks Kuuba bolkooteerimine järelikult jatkuma. Aga nii on lugu ainult vormilisest küljest, sest sisuliselt töötab olu-kord kujuneda teistsuguseks. Asi seisab nimelt selles, et just need need maad, kes kaua ja innukalt olid taotlenud OAS konverentsi kokku-kutsumist — Venetsueela, Eku-a-dor, Kolumbia ja Honduras — te-gid konverentsil lõpu teatavaks, et nad kavatsevad alustada ametlik-ku läbirääkimist Kuubaga, hoolima-ta konverentsi hääletuse tulemu-sest. Asjatundlike ringkondade arvates ühinevad nendega tõenäo-likult veel mitmed blokaadi lõpe-tamise poolt hääletanud riigid nõnda, et vähemalt üksteistkümnend OAS liikmesriiki loovad dip-lomaatilised ja kaubanduslikud sidemed kommunistliku Kuubaga.

Kui nii, siis töötab kujuneda olu-kord, kus Ootus toimunud hääle-tamise suurimaks kaotajaks on mitte Kuuba, vaid Ameerika Riikide Organisatsioon. Kuigi Kuuba blokaadi kahe hääle enamusega ametlikult jatkub, muutub ta tege-likult tühiheks. Nagu mitmed muud

majanduslikud boikotid mujal maailmas pole suutnud kanda po-litiisilist vilja, nõnda näib ka Kuuba bolkooteerimine ajajooksul olevat ku-junenud võrdlemisi tühiheks. Pole ilmselt juhus seegi, et ka Ühend-riigid omalt poolt on viimasel ajal näidanud endisest väiksemat huvi Kuuba blokaadi küsimuses. Ameerika majanduslikkes ring-kondades on mitmel puhul avalda-tud soovi pääsemiseks Kuuba tu-rule. Seda soovi pihab küll teatud määral traditsiooniline antikom-munism, aga selleki leidub lah-karvamisi.

Ühendriikide ebakindlust Kuuba boikoti küsimuses iseloomustab eriti välisministri Kissingeri puu-dumine OAS liikmesriikide välis-ministrite seas konverentsil küt-tos. See äratas muldugi tähelepanu konverentsil, kus Kissingeri puu-dumist tõlgendati kui tema hupi-pudist konverentsi vastu üldise. Tulemuseks oli lahkarvamiste suuremine konverentsil nõnda, et OAS võttis otsuse, mis iseenes-ti tootab jätada mõjta ja aitab üks-nes kaasa ameerika riikide orga-nisatsioonide lõhestamisele ja tema tähendus alikamiseks kauge-mas perspektiivis.

A.K.

Kohalikku elu

GÖTEBORG

Käsitöönäitus ja jõulumuik

Göteborgi Eesti Seltsi Naistring ja Põhjalatütreid-Kalevipoeg Naistring korraldavad ühiseis käsi-töönäitus ja jõulumuik Göteborgi Eesti Majas, Drottninggatan 27, 11 laupäeval, 23. novembril kell 11-18 ja pühapäeval, 24. novemb-ri kell 12-18. Serveerimine ja tombolaloterii.

STOCKHOLM

Õpiring viiludajatele

Eesti Kultuuri Koonidse korral-dusel alustab tegevust Stockholmis Eesti Majas viiludajate ansamb-limängu õpiring Alfred Piskuse juhatusel. Soovitav on, et osavõt-jatel oleks vähemalt kaheaastane eelpraktika viilulmängu alal. Pälutakse eesti noori, kes soovivad ansamblimängu osa võtta end registreerida. Eesti Kultuuri Koonidse büroos kva. 7. det. EKKK büroo address: Box 687, 101 29 Stockholm. Tel. 11 31 18.

UPSALA

Pensionäride kokkutulek

Upsala Pensionäride ühingu liikmete kokkutulek toimub Eesti Kodu, Göttergatan 12 telispä-aval, 26. nov. algusega kl. 15. Ette-kandega esineb ajakirjanik Vol-demar Kures teemal "60 aastat 1. detsembri sündmustest".

EESTI PÄEVALEHT

Eestiska Dagbladet

Peatoimetaja Juhon Koka

Vastutav väljajaaja

(ansv. ülg.)

Arvi Moor

Toimetus ja talitus:

EESTI MAJAS Stockholmis:

Wallingatan 32, 1 tr.

Postiaadress: Box 687

101 29 Stockholm i

Telefon 21 84 46

Toimetaja Eeskiltsus Jüri Aus

Aard: Eesti Päevaleht, Box 120,

681 (2 Eeskiltsuna, tel. 016/147772

Tellimispõstgiri nr. 15 67 70 0

Kulutusarvestuse postgiri 00 59 00-0

Eesti Päevaleht Förlägs AB

Stockholm

Tellimishinnad:

Aasta ..... kr. 170:—

Termin (4 kuud) ..... kr. 62:—

Kuu ..... kr. 17:—

Väljajaaja EESTI PÄEVALEHT

FÖRLÄGS AB

Trükkide: Eeskiltsuna-Kirirns

Tryckeriet AB Eeskiltsuna

Vene kapten pages, palus Säpo-kaitset

Stockholmis "hüppas ära" ja palus Rootsi kaitsepolitseilt kaitset ja astuti üks vene merekapten. Teoreetiliselt võib olla ka võimalik, et tegemist on balti päritoluga isikuga. Põgenemine toimus Stock-holmi südalinnas, kus kapten teostas oma kaaslasega sisseoste. Viibides ühes kaubamajas kaebas ta, et tal soojuse tõttu on halb olla ja et ta peab seltskonnast piist lahkkuma. Tegelikult siirdus ta po-liseisse.

Rootslased peavad põgene-mist äärmiselt huvitavaks ja tähtsaks. Eriti sel tagapõhjal, et siin on mitmeid aastaid kaht-lustatud, et nõukogude kala-ja kaubalaevadel on niiselda to-

peltfunktsioon, luureteenistus. Võibolla on põgenenud kapten suuteline lähemaid andmeid andma.

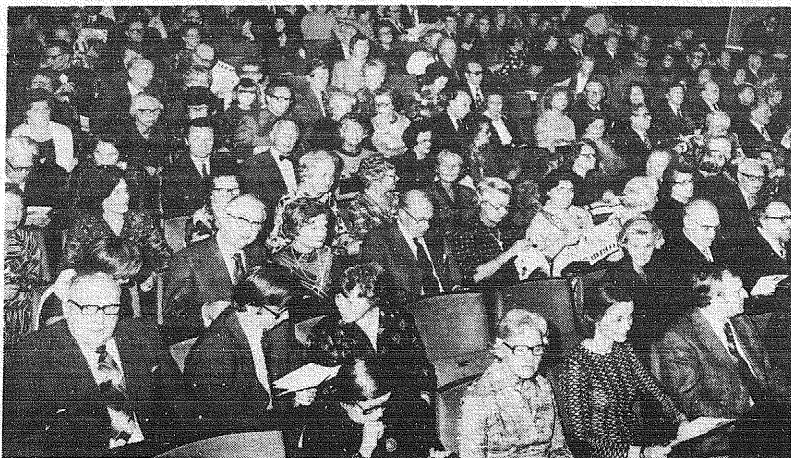
Rootsis ja muudugi ka teistes riikides on tähele pandud, et N. Liidu kalaevadel on alatihihi va-rustatud erakordselt ulatustliku elektroonilise varustusega, näiteks on mõnel traaleril peal terve antennidennet, mis pas-sib rohkem sõjalaevale kui ka-lalaevale. Ja traalerite kapte-nid on tihti ka suhteliselt väike-s ilma puhul tormivarju otsinud sadamates, mis on sõjalise tähtsusega.

Rootsi politseil ei soovi pra-guses staadiumis avaldada mingeld üksikasjalisi andmeid, väljaarvatud seda, et tegemist on olnud faktilise põgenemise-ga. Kapten on Säpo kaitse al-l. Asitühtsimeis otsustatakse rutiniipäraselt politseil ja in-vandrarverketi poolt.

Väljaspool kõike seda aga huvitab Säpo ja Rootsi vastu-luure kindlasti see, mida kap-ten jutustab vene globaalse luure kohta, eventuaalsete koodide jne. kohta. Kuld seda muudugi avalikkusele teatavaks ei tehta.

K.T.A

Publikut Stockholm teatrihooaja avamisel (EPL foto Lepper)

Päevakohane uudistükk avas eesti teatrihooaja

Stockholmi Eesti Teater avas oma sügise hooaja sedapuhku esietendusega novembrikuu algul Göteborgis. Etendus Stockholm eestlaskonnale toimus pühapäeval, 16. novembril ABE-maja teatrisaal. Sõdra teatri mugavad ruumid, kus tavaliselt toimuvad eesti teatritendused, olid reserveeritud rootsi teatritele. Kõik läks teistiti kui olime plaanitsenud, ütlesid Eesti Teatri tegelased.

Avatükiks oli valitud Kanadas elutseva ajakirjaniku ja kultuuri- tegelase Kaarel Eerne esikteos näitekirjanduse alal "Kuid kõik läks teistiti". Autor on noorusaastail (sünninud 1906.a. Tartus) avaldanud paar luuletuskogu ja ühe romaani ning hilisematel aastatel paar mälestusteost. Ta näidendi suhinnati USA-s Lakewoodis paar aastat tagasi korraldatud näidendi võitlusele.

Kaarel Eerne neljapäevilisele näidendi "Kuid kõik läks teistiti" tegevus sünnib esimeses plidid kodumaalt pagemise kõrgperioodil, septembrikuus 1944. aastal. Kaks järgnevat pilti kajastavad sündmusi neli aastat hiljem põgenike laagris Saksamaal ning näidendi viimne pilt mängib Põhja-Ameerikas aastal 1983.

Lavastaja Lensi Römmner, rakendades oma rikkalikke lavakogemusi, oli püüdnud debüüdanud esikteosele anda soodsaid sardid, kasutades ka süvendades kõiki eeldusi, mida "Kuid kõik läks teistiti" kätkeb: meile hingelähedane aktuaalsus, tõusude ja mõnade, rõõmupuhangute ja kurbushoogu- de vaheldumine. Paraku ei õnnestunud see alati — teosel on mõningaid, esiknäidendiile sageli omaneid puudusi ja nõrku kohti. Eriti oli see märgatav esimeses plidid. Laval ja lava taga toimuvate sündmuste kõik ei saanud vajalikku pinget ja hoogu — oli liigest juttu ja tühja-tühjaga tegelemist.

Head pinget ja hoogu pakkus kolmas pilt, kui vene sõjavõimude esindajana poikovníku aukraadi kandeve eestlane Paul Paas koju- kutsumise kampaania raames külastab põgenike laagrit Saksamaal. Ja on huvitav märkida, et Paul Paas, kes laval tegutsevate ja saalis istuvate silmis on negatiivne tüüp (ta peremeeste ja käsuandja- te silmis müüdisi vestupid) köitis meile tähelepanu ja täitis lava oma ilmeka mänguga ja imponeeriva kujuga. Tähtsabamus osatäitjalt (Uno Tõnisoo). Toomaanide ja näidendi negatiivsetel tüüpidel on tavaliselt enam ihla ja verd kui positiivsetel kangelastel.

Pinget ja põnevustki sisaldas näidendi viimne pilt, mis mängib viisteist aastat hiljem Põhja-Ameerikas, kuhu näidendi tegelased on siirdunud põgenike laagrist Saksamaal. Ühe juhtiva tegelase kodus plaanitsesid külastile va-

stuvõtmist kodumaalt lahkumise 19-nda aastapäeva pühitsemiseks, kui sinna libub peategelase naine kodumaa päevilt. Tema ootamatu ilmumine turistina toob kaasa keerukaid situatsioone ja sõimi, nii perekondlikke kui ka rahvuspoliitilisi. Need nõuavad lahendamist ja lahti arutamist. Saalisistujatena oleme pingsalt ootusärevuses... Kuid kõik läheb teistiti ja kliimaks laheneb ootamatult — kodumaalt küllatulu "hüppab ära", valides vabaduse kodumaalt valitseva okupatsioonivõimude vägivallale.

Kavalehe järjekorras esines peategelase Taavet Tagasaare osas Edmar Kuus. Vabadusvõitleja ja rindeohvitser eesti väeosa ridades, rahvusgrupi esindaja põgenike laagris Saksamaal, kes majandus- eeldase kutse õpib ümber arhi- tekti kutseks ning Ameerikas on omal alal silmapaistvalt edukas.

Edmar Kuus täitis oma nõudlikku osa läbinisti hea kindlusega, kuigi puhuti tundus, et välist aktiivsust ja sõnakredust ei kannud silemi- ne tunne ja kaasselamine. Ka näit- lejaktuse nõuab pidevat treeningus olemist, mida me pagulasplõves paraku alati ei saa tegellikkuses saavutada.

Kahte öde, kaksikuid Liia Millang ja Miia Millang, kehastasid laval Helvi Klement ja Elo Rähna. Neist on Miia Taavet Tagasaare naine kodumaa päevil ja jääb põgenemisel sinna maha, kuna ta oli kõlvitatud koos vanematega Siberisse. Liia saab Taaveti naiseks põgenike laagris Saksamaal. Kuid- das Taavet Tagasaare lahendas oma teistkordse abielumise juri- dilise külje, ei selgu vaatajale näidendi tegevusest ega asjaosal- te tekstist.

Põgenike laagris levitatakse küll okupatsioonivõimude kojukutsu- mise lehte "Tõe Hää!", kus on avaldatud Miia Millang-Tagasaare pilt ja tema allkirja kandeve kutse eestlasele pöörduda tagasi oma kodumaale. Miial, kes oli kutselt näitleja, on õnnestunud pääseda tagasi kodumaale, jätkata tööd teatrilaval ja saavutada silma- paistvat kunstitulist menu. Näidendi lõpetuseenides selgub, et Miial polnud alimugi sõprase, tema nime kandva kirjutuse olemasolust. See oli vaid üks okupantide arvukatest peibutusvõtetest.

Helvi Klementi ja Elo Rähna osatäitmisel oli head ilmekust ja sisemist kaasselamist ka kõige ül- latavamatele ootamatustele ja keerukatele hingelüüslitele situat- sioonidele.

Omapärane resonööri ja targu- taja osa on näidendis antud Kooli- nule, keda laval tulgendas Ro- man Väll. Ta on kutselt koolitõpe-

taja-matemaatik ja õekeste Mil- langute onu. Mingit aktiivset te- gevusist tal näidendi käigus ei ole. See, võibolla, põhjustas teatava passiivsuse, deklameeriva tooni Roman Välli kuju muudu väga ta- bavas välises raamis.

Kahte vähemat osakandjat näi- dendis kehastasid Heigo Laas (Eduard Nurga osas ja Egon Peensaar (Ents Karu osas), täites hoolikalt oma ülesandeid. Neil on eeldusi suuremateks ülesanneteks edaspidises lavatöös.

"Kuid kõik läks teistiti" lavapilt oli Roman Vällilt. See oli asjalikult otstarbekohane ja tootatud napp- pide vahenditega. Eesti teatril paguluses puuduvad kahjuks aine- lised võimalused suurejoonelis- mate, rikkalikuma mitmekesidu- sega lavapildi kasutamiseks.

Etendus läks väljamüüdud ma- jale (kordusetendus anti järgmisel päeval, pühapäeval) — vaid saali viimastes ridades võis näha tühe kohti. Lavalt pakuti võeti vastu kestvate kiiduvalladustega. Näi- dendil lõppedes kogunes kogu tege- laskond lavale nalle saadetud rik- kalike tšani- ja austuslilledega. Kanadast oli autor Kaarel Eerne saanud suure kimbu punaseid roose lavastajale Lensi Römmeri- le, samuti ulatati talle tänuõnede saatel lilekimp ka tegelaskonnalt.

"Kuid kõik läks teistiti" oli ajali- selt ja sisult päevakohane teatri- tükk me mälestame tänava ko- dumaal pagemise kolmeküm- nendat aastapäeva. Mele maad ja rahvast tabanud saatsilikke sündmusi. Need ajad on põletavalt mees nii laval tegutsevate kui ka pealtvaatajate hinges. Näidendi kanelased, aga ka vaatajaskond on saanud vanemaks, elanud läbi ühiskondlikke vapustusi ja muu- datusi oma isiklikkus elus. Palju on läinud teisti kui me oleme oodanud ja lootnud. Kuid pagulasühiskonda ähvardav hädaohu, meie üksmeelt ja omavahelisel koostööd õhesta- vad üritused okupatsioonivõimude poolt on jäänud endiseks ja inten- siivisemaks, kasutades uusi võt- teid ja taktikat. Peame pidevalt olema valvel igasuguste peibutuste ja meelitamisest vastu. Samaaeg- selt mitte unustama verevenduse sidet oma rahvaga anastatud ko- dumaal, okupantide püüdsi kiiltu lüüa meie ja kodumaa vahel. Meie ei unusta põeld Kalju Lepiku ma- nitsevald sõnu:

"Ära libelt üle üla
venna peale vastas, vend.
Ühket ühkest pole vaja.
Sõnasoitu üle raja.
Venna vastu lina, vend.
Kaske kui su kodumaatus,
tea, et raakem kodus saatus.
Raakem vennal veelgi, vend."

ED. REINING

Stockholmi Algkooli jõulupidu 15. dets.

Stockholmi Eesti Algkooli jõu- lupidu peetakse tänava püha- päeval, 15. detsembril kl. 14. Pidul- leia aset nagu tavaliselt Skan- stulli Gümnaasiumi aulas, Bo- husgatan 24-26. Korraldajateks on Stockholm Eesti Algkool ja kooli Sõprade Selts. Pääsmete- hind on täiskasvanutele 12:— ja kooliealistele lastele 3:—. Koo- lieelikud tasuta.

Jõulupeo avab peapiiskop vaimuliku talitusega. Eeskavas on ette nähtud deklamatsioonid ja muusikalised ettekanded. Tra- ditsiooniline jõulunäidend on tä- navu Ao Vaksi "Ninata lume- mees", mida ka autor lavastab.

Peole tuleb ka jõuluvana, kes on lubanud häädele lastele jõu- lupakke maiustustega kaasa tuua. Tal on aga vaja teada laste nimesid, nii et keegi ära ei un- neks. Sellepärast tuleb pakid äegsasti ära tellida, nii peol ei esineks tragöödiat. Peol ei ole nimelt enam võimalik tellimusi sisse anda.

Jõuluvana on kättesaadav ar- gipäeval Eesti koolis tel. 08/ 10 64 26 kell 9-14. Paki hind on

8:—. Viimne tellimispäev on 6. dets. Eesti Algkooli õpilastele ja Stockholm Eesti Lasteaia lastele on pakid tasuta.

Eestlasi vähemuste festivalil

1974 aasta sisserrändajate kul- tuurifestivalile on kutsutud esi- neme ka eestlased. Esmapäe- val, 25. novembril Stockholm Sõdra teatris toimuvatel esinemisel algusega kell 18 on väljas eesti lapsed, kes laulavad eesti laule 10 minutilises programmis.

Kogu õhtu kava täidavad mitmesuguste rahvuslike vähe- muste lapsed.

Kolmapäeval, 27. novembril kell 19.30 algavas programmis on ette nähtud eesti rahvatantsijate esinemine "Kassarist" Udo Tohverit juhatusel.

Liberaalne Erakond R.E. Esinduse valimisel

Liberaalne erakond soovib laia koostööd Rootsi eestlaskonnas. LE kandidaatidel on vajalike oskusi ja kogemusi rootsi administratsioonist, ajakirjandusest ja poliitilisest elust!

ANDRES KÜNG

on üks Liberaalse erakonda kandidaati- dest Esinduse valimis- tel. Anna oma hääl kõikidele LE kandi- daatidele!

31. Kalmet, Georg
36. Karupää, Mari-Ann
45. Kiviloog, Jaak
48. Koern, Andres
49. Koern, Sirje
51. Küng, Andres
61. Lill, Ivar
63. Lindeberg-Lindvet, Nils
66. Maandi, Jaak
67. Maandi, Mart
70. Meri, Enn
75. Männik, Jaan
76. Männik, Jüri
83. Nõu, Enn
84. Nõu, Helga
106. Raidla, Ülo
109. Reinans, Alur
110. Roomar, Tõnu
111. Saar, Peet
135. Uutma, Tiido
137. Vaigur, Kristjan
144. Voogand, Toomas

E. Toldsepp abipraostiks Praostkonna sinod Uppsalas

UPPSALA (EPL) — EELK Rootsi praostkonna sinod 9. ja 10. nov. Uppsalas Eesti Kodu ruumes valis praostkonnale uue abipraosti, kuna senine abipraost Konrad Veem vahepeal valiti peapiiskopiks. Sinod valis üksmeelselt sellele kohale Gotlandi koguduse õpetaja Elmar Toldseppa, kes kodumaal oli Saare praostkonna abipraostiks. Valimistel täiendati praostkonna revisjonikomisjoni Eskilstuna koguduse esimehe Ants Pahviga. Sinodil oli elavat diskussiooni ka eesti vanade koondamise vajaduses nende inimliku suhtlemise rahuldamiseks.

EELK Rootsi praostkonna sinod, mis oli praostkonnalt 17. nädal, peeti laupäeval 9. nov. ja pühapäeval 10. nov. Uppsalas Eesti Kodu. Sinodi päevakord oli jagatud peaseguga võrdselt kahele päevale.

Sinodil viibisid peaagu kõik praostkonna õpetajad, peadus kõik Rootsi, kohal Eduard Kägi. Sinodist võttis osa ka peapiiskop K. Veem, kes tõi tervitust konsistooriumi ja esines lühema sõnavõttega. Konsistooriumi assessoritest viibisid sinodil Uppsalas koguduse õpetaja praost Jakob Aunver ja assessor dr. jur. Artur Taska.

Sinodil avades tervitas praost R. Koolmeister kõiki ametivendi ja sinodi saadikuid ning külastajaid. Sinod kuulutati lahtiseks. Koosoleku rakendamisel valiti sinodi abijuhatajaks Göteborgi- ja Läänemeri Rootsi koguduse esimees Vello Piirsalu ja protokollikomisjoni esimees August Pärtma.

Kirjalikult tervitust olid sinodile saanud assessor Voldemar Palm, õpetaja Endel Köpp ning suulise tervituse tõi Uppsalas Eesti Kodu esimees dr. agr. Arnold Kivimäe. Uppsalas koguduse juhatus, esimees oma esimees kolonel Paul Hinnoga oli kõik teeninud sinodi heaks kordaminekuks.

Sinodi tegelikult 20 juurde asudes oli esimeseks päevakorra punktiks valimised. Praostkonnale tuli valida abipraost, kuna vahepeal oli endine abipraost valitud EELK peapiiskopiks. Sinod valis üksmeelselt uueks abipraostiks Gotlandi koguduse õpetaja Elmar Toldseppa. Viimane oli kodumaal, EELK Saaremaa praostkonna abipraostiks. Praostkonna revisjonikomisjoni valiti Eskilstuna koguduse esimees Ants Pahv.

Asuti päevakorra punkt nr. 5-da juurde — "Kirik tänapäeva maailmas", millise ettekande esitas praost R. Koolmeister, kes kokkuvõttekult ütles järgmist, et kirik tänapäeva maailmas seisab oma otse ülesandega (evangeliumi kuulutamise) rakendamisel uute võimaluste ja probleemide ees. Palve, jumalateenistus ja sakramendid korralduse elus, aghane kuulutus, sotsiaalsed ja kasvatulised ülesanded, kristlaste kaasvõttus missioon, kolmanda maailma ja rahu eest — on osa probleemidest.

Kõikumuste lahendamise raskusteks ei ole tänapäeval niivõrd teoloogilised erinevused kui just sotsiaal-politilised arusaamised. Viimasel juhul domineerib nn "sotsiaal-revolutsiooniline" (vasakpoolne) mõtlemine. Oikumeenilisel pinnal on ühiselt püütud lahendusi leida. Rooma kirik taotleb oikumeenilise kontsiliumi kokkukutsumist. Vatikani idapoliitika pärast ollakse mures. Kreka-katoliik ja ortodoks kirikute suhtes püütakse paremale arusaamisele jõuda.

Apostlik pärandus on ühine varandus kõikidele kirikutele kasutamiseks. Kreka kirikute rikkalikult liturgias püütakse õppida uusi arusaamisi kultuslikuks eluks. Muret valmistab, et paljud kristlased tõmbuvad endid tagasi ja on niivõisi solidaarsed oma nõuta olekus. Tuleb vabaneda välsitud resignatsioonist. Järgnesid läbirääkimised, kus elavalt võeti sõna.

"Tähelepanekuid Rootsi kiriku elust ja tööst", sel teemal kõneles abipraost Elmar Toldsepp. Eriti kiitavalt mainis E. Toldsepp koguduse tööd Gotlandil. Kokku on referent olnud Rootsi kiriku teenistuses 26 aastat. Aliguses tuli õppida Rootsi kiriku seadusi, misugune raamat sisaldab 1200 lehe-

külge, kõike pidi teadma ja tundma, et seda õiges kohas rakendada. Ettekandest selgus, et esimene õpetaja, kes sai teenistusse Rootsi riigikirikus, oli õpetaja V. Takkei, asudes teenistusse Luleå piiskopkonnas.

Referent ise ütles saada teenistus Linköpingi piiskopkonda, kuid tolleajase Rootsi peapiiskop Brilioni kategooriline — ei — tegi soovile lühida lõpu. Aga Gotlandi piiskop Hultgren, kes sai hiljem Rootsi peapiiskopiks, oli palju sõbralikum ja võttis E. Toldseppa teenistusse Gotlandi piiskopkonnas. Referaat tekitas elavalt sõnavõtte, kus pikemalt oma kogemustest rääkis õpetaja Karl Kool. Tema kogemuste järgi on linna koguduste kontakt inimestega väga väike. Õpetaja ülesandeks on muuhulgas kirjutada igasuguseid ametlikke tunnistusi, mis võtavad koguduse tööst hulga aega. Ka mainis õp. K. Kool, et kui 10. a. tagasi käisid leiris umbes 85 prots. leerialtast noortest, siis nüüd teevad seda ainult 36 prots. noortest.

"Meie pühapäevased jumalateenistused" sellel teemal kõneles EELK Värmlandi koguduse õpetaja Jaan Rebane. Ja eestiaste kirikuolust Saksamaal kõneles Saksamaa abipraost dr. E. Kägi.

Päevakorra punkt "Koguduste arhiivide korraldamisest" selgitati arhiividega seosesolevaid probleeme. Soovitati materjalid deponeerida vastavate läänide arhiividesse koguduse nimel. Samuti soovitati anda arhiividele nimekirj isikute kohta, kellel on õigus sealt andmeid võtta.

Sinodi esimene päev lõppes õhetupalevaga ja lauluga. Seoses sinodi pikalevenimisega jäi kavatsetud õpetajate koosolek (colloquium fraterna) pidamata.

Sinodi teine päev algas õpetaja Jaan Rebase palvusega ja ühise lauluga.

Järgneval töökooolekul võeti arutusele praostkonna aruanded ja eelarve, mida praostkonna revisjonikomisjon oli varem läbi vaadanud ja heaks kiitnud. 1973. aasta praostkonna kulude-tulude aruan-

ne oli tasakaalus kr. 6.129:03. 1974. ja 1975. a. eelarved olid koostatud tasakaalus kr. 5.000:—, kusjuures praostkonna maksuks jäi kr. 1:50 maksumaksja liikme pealt. Nii aruanded kui ka eelarved võeti vastu ühel häälel.

"Mida meil on õppida Ameerika kirikute elust" — ettekandega esines õpetaja Karl Laante. Referendri arvates peaksime saali võtta eeskütu demokraatlikkusest, ametistest ja kiriku ühtsusest. Ameerika kogudused pole arvult suured, umbes 500 hingelised. Demokraatlikkus väljendub selles, et aastas peetakse vähemalt kaks üldkoosolekut (vastavalt umbes EELK koguduste täiskogude koosolekule). Hääleõiguslikud on kõik konfirmeeritud koguduse liikmed, kes on vähemalt ühe korra aastas armulaul käinud.

Liikmemaksu ei tunda, vaid kehtib vahatahtlikkuse printsiipil annetamisel. Igal aastal külastatakse aegsasti koguduse liikmete kodusid, et saada teada palju koguduse liige kavatseb eeloleval aastal annetada. Üldkoosolekuid juhatab koguduse õpetaja. Koguduse nõukogu koosneb 10–12 liikmest. Nõukogul on rida igasuguseid komisjone, keda koordineeritakse väljaspool nõukogu. Sinodile peetakse igal aastal.

Igal kogudusel on sinodil üks hääle pluss koguduse õpetaja hääle. Sinodi president, vastab piiskopile, valitakse neljaks aastaks. Kristlikust annetamisest räägust saame kujutuse sinodi eelarvest, kus toodua andmed ametistest kohta. 1972. a. olid annetused keskmiselt igalt liikmelt, ka lapsed kaasa arvatud, rootsi rahas keskmiselt kr. 380:—. Referaadile järgnesid elavad mõtlevahetused. Avaldati arvamus, et kõiki Ameerika kiriku meetodeid ei saa siin rakendada mitmesugustel põhjustel.

"Ülevaade üldkiriku aruandest 1973. kohta", kandis ette E. Põdra. "Koguduste majandusliku elu korraldamisest" kõneles Örebro koguduse esimees. August Pärtma, kes ütles, et koguduse elu peaks olema küllalt intensiivne, et

**EESTI MAJA
WALLING 34-1**
Pereain: 21 81 34
Majavanem: 11 47 77

TÖÖD EESTI MAJAS

Eesti Maja köök otsib isikult, kes on suuteline pidama kergemat võitleva ja kohvipuhveti tegevust Eesti Maja paigalena.

Töö toimuks äripäeviti 4 kuni 5 tundi, 3 kuni 5 päeva nädalas.

Tööle asumine toimuks kohe, võimalikult enne 1. detsembrist. Kuna töötajad on kergemat laadi: kohvikootmine, välilbade tegemine, pirukate soojendamine, telefonil vastamine jne., sobiks töö kindlasti näiteks õppivale noorele, või poolepäeva tööna kodusele inimesele.

Lähem korraline köögipersonal on laieneva tegevuse tõttu üle koormatud. Seepärast otsime isikult, kes puhvetitülesannete osas vähendaks köögipersonali tšükkoormust.

Lähem informatsioon Eesti Maja majavanemalt Tarmo Sappi telefonil 08/11 47 77, või Mart Nurgalt telefonil 08/93 38 40.

Kõnitsuse alla võib tarbe korral tulla ka ülesannete jagamine näiteks kahe isiku vahel.

Elmar Toldsepp, uus abipraost.

olla elav kogudus. Tegevuseks on vaja raha. Madal liikmemaks ei loo selleks eldu. Liikmemaksu kõrgendamine vajaliku kõrguseni võiks mõjuda halvasti, kuna võib tulla äralangemisi.

Teemal "MEie usuline kirjandus", tähelepanekuid ja ettepanekuid, sel ainel kõneles assessor Jakob Aunver. Kõneleja ütles, et paguluse tulles polnud meil midagi kaasa, kuid nüüd, 25 aasta möödudes on meil usulist kirjandust ilmunud 15.800 lehekülge 128 titliga. Osa usulise sisuga raamatuid on ilmunud väljaspool EVR kirjakirjut. Kapitall pole üldse olnud, kuid arved on tasutud. Viimasel ajal on usulise kirjanduse alal olnud tühimik.

Kirjastamise võimalused on läinud raskemaks. Ettekande lõpul teatas ass. J. Aunver, et ajakiri

"Eesti Kirik" on ümberkorraldamisel. Praost R. Koolmeister tänas ass. J. Aunverit ainulaadse panuse eest usulise kirjanduse väljajelamisel ning kiriku häälekandjana "Eesti Kirik" toimetamisel.

Eestlaste haudade korraldamisel Rootsis kõneles praost Koolmeister. Selgus, et hauptlati on Rootsis võimalik osta kr. 1.600:— eest ja seda peetakse 50 aastat korras.

Koosolekul algatatud küsimuste all tekkis pikema sõnavõtte eest vanade küsimus ühenduses rootsi vanadekodude viibimisega. Õp. Karl Kool, kes on paljusid eesti vanu rootsi vanadekodude külastanud, teab oma kogemustest, et rootsi vanadekodude müljõ on eesti vanade suhtes kuidagi moodi abasõbralik. Mitmed sinodi saadikud küsisid kas praostkond ei saaks siin midagi ette võtta. Uppsalas koguduse saadik agr. A. Mark tegi ettepaneku moodustada probleemi uurimiseks eriline komisjon, kuhu kuuluks praostkonna nõukogu täies koosseisus ja õpetaja Karl Kool. Ettepanek küideti heaks ühel häälel.

Veel tõstis Eskilstuna koguduse esimees A. Pahv üles küsimuse kuidas praostkond saaks omale nn "koguduse teated", mis leviks koguduste vahel ülerootsiliselt. Probleem võetakse lähemal ajal ülesse.

Praost Koolmeister lõpetas koosoleku, tänas kõiki sinodi saadikuid ja ametivendi ning ettekanne pidajaid, Uppsalas koguduse juhatus, eesotsas kolonel P. Hinnoga, samuti Uppsalas koguduse naisringi liikmeid proouid Paldrocki, Maripuu, Eumivert j.t. kes korraldasid sinodile kohvilaua. Lõpuks otsustas sinod pidada järgmise sinodi koosoleku tuleval aastal 8. aj 9. nov. Norrköpingis, kua kohapealised eeltööd teeb Norrköpingu kogudus. Sinodi koosolek lõpetati laulu ja palvega.

Sinodi lõpujumalateenistus peeti Uppsalas Mikaeli kirikus. Jumalateenistuse algiturgias teenisid abipraost dr. E. Kägi ja ass. J. Aunver, viimane luges ka ette peapiiskopi kirjasekirja usupuhastuse tuleku puhul eestimaale 450 a. tagasi. Jutustas abipraost Elmar Toldsepp, kes mainis ka mele peapiiskoppi dr. Johan Köppu, kelle sünnist eelmisel päeval möödud 100 aastat. Lõputurgias olid kaastegevad õpetajad Karl Kool ja Karl Laante ning jagasid ühtlasi ka palvelistele armulauda. Jumalateenistuse lõpul õnnistas praost Koolmeister kogudust.

Enamuse palvelist siirdus pärast jumalateenistuse lõppu Mikaeli kiriku kogudusemajja Uppsalas koguduse naisringi poolt korraldatud kohvi lauda, kus kõneles abipraost dr. E. Kägi oma isa Isakaeli reisi muljetest. (EPL/EA)

Pildil sinodist osavõtjad:

I rida vasakult: Artur Taska, August Pärtma, Richard Kool-

meister, Konrad Veem, Vello Piirsalu, Jakob Aunver, Eduard Kägi.

II rida vasakult: Paul Hinnog, Voldemar Pärtma, Karl Laante,

Elmar Toldsepp, Arnold Sergio, Karl Kool, Evald Põdra, helga Paldrock, Ksenia Ruudvere, Leida Maripuu.

III rida vasakult: August Korju, Ants Pahv, Jüri Rimmelgas ja Aksel Mark. (EPL-foto EERO PALDROK)

Johan Kõpu 100-aasta sünnipäeva puhul käisid Eesti Üliõpilaste Seltsi esindajad eesti suurmehe ja EÜS üldliikme haual Stockholmis Metsakalmistul. Perekonda esindas kaduma poeg, kirikuõpetaja Endel Kõpu.

Mida arvasid eestlased remissvastuseis vähemusuurimuse ettepanekutest

Nii EK kui Esindus peavad tähtsaks kontaktide loomist vanadega, samuti eesti vanade koondamist vanademuuseumides. Mõlemad organisatsioonid pakuvad oma kaasabi taoliste aktsioonide läbiviimisel. Esindus rõhutab ka eriti eesti keelt oskavate tõlkide vajadust haiglate juures.

KULTURIKÜSIMUSED

Kõik kolm eesti remissinstitutsiooni peavad komisjoni poolt esitatud kultuurilaseid ettepanekuid väga tähtsaks. Eriti rõhutavad seda Esindus ja kirik, lugedes komisjoni ettepanekuid anda erilise summa Rootsi kultuurnõukogule vähemuskultuuride toetamiseks kõige tähtsamaks kogu aruandes. Kõik peavad tähtsaks, et vähemused ise saaksid kaasa rääkida selle toetuse jagamisel ja lelavad, et Kultuurnõukogu juurde tuleb luua vastav referenssgrupp või grupid. Tuuakse ette ka terve rida alaseid kus on vaja toetust eesti kultuuritegevusele, nagu näiteks raamatute ilmumine, teater jne.

PRESSIKÜSIMUSED

Kõik kolm remissinstitutsiooni puuduvad oma vastustes Eesti Päevalehe toetustöötoetuse küsimust. Esindus leiab, et on väga imelik, et Pressitoetamiskomitee ei ole täpsemalt näid pühjusi millegi alusel ta ära ütelnud toetuse andmisest Eesti Päevalehele. Nii kaua kui seda ei ole tehtud ja nii kaua kui ei ole näidatud, et lehele toetuse mitteandmine ei olene lehe keelest, peame jääma oma varem esitatud arvamus juurde, et Eesti Päevalehele toetuse mitteandmine on eestikeelse kultuurile teadlik diskrimineerimine, ütlevad REE oma remissis.

Kirik konstateerib, et Päevalehele osaks saanud käsitlus seab kahtluse alla ametivõimude hea tahte vähemusrühmade suhtes kuna Eesti Komitee konstateerib, et EPL toetust ei ole saanud oma seisukohta avaldamata, toetades aga komisjoni nõuet, et mitte rootsikeelseid ajalehti, mis täidavad üldiselt toetuse saamise nõudeid peavad sellise toetuse saama samadel alustel rootsikeelsetelehtedega. Kuna sellist üldist toetust eesti lehtedest võiks saada ainult EPL on aga vajalik ka toetuse saamise võimalus teistele lehtedele, ja ajakirjadele. Eesti Komitee rõhutab eriti, et toetust tuleks anda ka Teatajaile, sest demokraatlikust seisukohast lähtudes on hinnatav kahe opiniooni kujundava eestikeelse lehe olemasolu Rootsis.

RAADIOSAATED

Esindus juhib tähelepanu sellele, et ka korduvalt on taolised eesti

keelsete raadiosaadete saamist Rootsi raadio juurde. Esindus leiab, et kui laendad-lendatakse saadete võrku teistes keeltes kui rootsi keel, peaks esimeses järjekorras küsimuse alla tulema eestikeelsed saated. Seda põhjendab Esindus esiteks eestlaste arvulise rohkusega, pärast soomlaste on eestlaste suurim rahvuslik vähemus Rootsis, edasi paiknevad eestlaste hajutatult ja nende hulgas on palju vanu inimesi kellele raadiosaadete oleksid eriti väärtuslikud. Põhjuseks on ka väga elav eesti kultuuritegevus Rootsis. Esinduse arvates oleks kõige väiksemaks nõudeks veeranditunnine kultuurisaade iga nädal.

KOOLID JA

HAIRDUSTÖÖ

Nihasti EK kui Esindus rõhuvad, et oleks vaja koolisüsteemi, mis lubab emakeelse hariduse saamist kogu kooliaja kestel. Läheduses sellest soovib EK, et põhikooli kõrgaste luuakse kas eesti põhikooli või gümnaasiumi juurde. Samuti tahab EK, et riiklikult toetust eesti gümnaasiumile ja põhikooli kõrgastmele tuleks tagada kindlal alusel. EK peab ka vajalikuks eesti õpetajate suvekursuste pidevat korraldamist.

Eriti õpetajate ette valmistamiseks on tähtis, et oleks võimalik õppida eesti keelt üldkooli tasemel. Nihasti EK kui Esindus soovivad eesti keelele kindlamat alust ülikoolis ning eesti keele lektoraadi sisse seadmist.

ORGANISAT-SIOONITOETUS

Organisatsioonide toetuse küsimuses lähevad eesti remissinstitutsioonid arvamised lahku. Esindus esitab nihasti oma põhimõtteilise seisukohta toetuse määramise suhtes üldse, kui ka arvamise komisjoni ettepaneku kohta. Nii peab Esindus põhimõtteiliseks õigeks, et kogu vähemusrühmi küsimusi kaaluvad asutused tulevad moodustada samal viisil kui seda tehakse enamuse suhtes, s.t. vabade valimistega. Grupid. Sellisel alusel on moodustatud Esindus ja sellest lähtudes loeb Esindus oma õiguseks rääkida kogu eesti rahvusrühmi nimel. Järelikult, leiab Esindus, tuleb hiljemkoma toetus vähemustele anda demokraatlikult valitud organite kaudu ja jaotada vastavalt registreeritud grupi liikmete arvule. See tähendab, et ühiskond kaasaib tuleb registreerida vähemusrühmi liikmed. Teatavasti pani komisjon ette riikliku toetuse andmist vähemusrühmisatsioonide tegevuseks kusjuures toetus antaks erinevate

reeglite järgi suurematele ja väiksematele organisatsioonidele. Sisserännukomisjoni konkreetse ettepaneku puhul leiab Esindus, et see eesti rahvusrühmi suhtes on negatiivne. Erinevalt teistele aktuaalsetele gruppidele on eestlaste organiseeritud paljudesse väikeses organisatsioonides. Need 113 eesti ilmalikkuorganisatsiooni, kes vastasid komisjoni ankeedile, peaksid juba hõlmama umbes 26 000 liiget. Aktiivsete inimeste arv ei ole loomulikult nii suur, kuna paljud on liikmed mitmes organisatsioonis. Selliste aktiivsete eestlaste arv on aga küllaltki suur ja igal juhul palju suurem kui ühegi eesti organisatsiooni liikmete arv. Selle tõttu peab Esindus paremaks kui toetuse jaotamine ei toimu registreeritud liikmete arv järgi vaid selle järgi, kui palju inimesi võtab tegevusest osa. Kui komisjoni ettepanek teostatakse, kaotab Esindus taotleja toetust kui valitsuse poolt tunnustatud vähemusrühmisatsioon.

Eesti evalut kirik oma remissvastuses lähtub umbes samasugusest mõttekälgust kui Esindus ja leiab, et toetuse määramine peaks toimuma nihasti selle järgi kui palju isikuid tegevusest osa võtab kui ka tegevuse mahu järgi.

Eesti Komitee asub erinevalt Esindusele seisukohale, et toetuse andmise piiramine tingimusega, et vastaval organisatsioonil oleks vähemalt 3000 liiget ei ole õigustatud. EK arvates on sellise tingimuse püstitamine rootsi organisatsioonide puhul mõistetav, aga vähemusrühmisatsioonide kohta on see paljudel juhtudel diskrimineeriv. Tegelikult tähendaks see paljude vähemuste organisatsioonide välja jätmist riiklikust põhitoeusest. EK esitab toetuse jagamiseks põhimõtte – "igaühel tema tegevuse ja tulemuste ning vajaduste kohaselt".

Eesti Komitee leiab aga ka, et toetuse meete arv. Eadsi leiab Eesti Komitee, et komisjon on arutades liikme mõistet liiga suureks puhunud neid probleeme mis on liikme mõiste rakendamisel Rootsi Eestlaste Esinduse puhul. Enneest mõistetavaks peab EK – arvestades senise tegevusega – et riiklik põhitoeus maksetakse Eesti Komiteele.

Eesti Kirik ja Esindus rõhutavad lõpuks tugevasti, et riiklik toetus vähemusrühmisatsioonidele, on eeskätt kultuuripoliitiline küsimus ja selle haldamine peab kuuluma kultuurnõukogule samuti kui otse- se kultuuritoetuse jagamine.

• Balder Jaan Tumedad sõnad

Kuidas meie jutt sellele teemale öieti sattus? Ah jaa, proua Viivi Lipp ütles:

"Kui ma ingliskeelset kirjandust loen, siis näen, et raamatud otse kubbisevad roppudest sõnadest. Jumala õnn, et ma nende otsest tähendust ei tea."

"Aga vahel võib see ka õnnetuks olla," sõnas Valter Malt.

"Mis võib õnnetuks olla?" küsisin ma.

"Kui ei tea, mida sõna öieti tähendab, kuid tarvitad seda," vastas Malt.

Ma ütlesin: "Kui meie siia maale tulime ja esialgu igasugust musta tööd pidime tegema, siis ruttas mõnigi mees oma kehva inglise keelt rikastama sõnadega, mis töökaaslaste hulgas hästi kõlavaltsid käibel olid, kuid mille tähendus meile mõnigi kord tumedaks jäi."

"Just," sõnas Valter Malt. "Ka mulle oli sealt üks sõna külge jäänud ja kui ma seda kord oma hilisemas elus vihaaots kasutasin, siis läks mul väga halvasti."

"Said klobida?" küsisin ma.

"Midagi palju hullumat," vastas Valter Malt. "Üks politseinik tegi parkimisplatsil mu hinge täis ja ma tulin siis oma krõbedad sõnad välja. Ütlesin "goddam". Võmm tegi protokollid ja mind võeti vastutusele."

"Mis eest? Kas politseiniku söimamise pärast?"

"Jumala tootmise pärast."

"Kus see juhtus?"

"Ühendriikide pealinnas, aga kahjuks selles rajoonis, mis kuulub Marulandi osariigi alla."

"Mispärast kahjuks?" küsis Viivi Lipp.

"Seal kehtis oma seadus, mida mujal ei ole. Mulle mõisteti 25 dollarit trahvi ja kolmkümmend päeva aresti – jumalateotuse eest."

"Ära räägi!" ei tahtnud ma uskuda. "Millal see juhtus?"

"Umbes viis aastat tagasi."

"Mida teie siis tegite?" küsis Viivi Lipp. "Läksite vangi?"

"Läksin advokaadi juurde, sest ma ei saanud sellega leppida. Kõik teised tarvivad..."

"Mitte kõik teised," parandasin ma.

"Teised mehed seal töökohas olid tarvitanud, neile ei tehtud midagi, mind tahetaks vangistada."

"Mis advokaat ütles?" küsis Viivi Lipp.

"Kuulsin, et see seadus on üle kolmesaja aasta vana. Tänase jumalat, et see teiega paarsada aastat tagasi ei juhtunud, ütles advokaat. Praegu on karituse kõrgeim määraks sada dollarit rahaträhi ja kuus kuu vangikaristust selle eest, kui keegi kirjas või sõnas teotab või vannub Jumalat või Jeesust Kristust või Püha Vaimu. Vanasti aga karistati sellise süüteo eest esimese eksiimise puhul seega, et keele sisse põletati tulise oraga auk. Teisel jumalatoetamisel põletati laulvale häimärk – B-täh, sõnast blasfemia. Kolmandal korral aga ei mõistatud enam nalja, kuigi ka kaks esimest karistust olid naljast kaugel – süüdlane mõisteti surma."

"Tõhho kurat," lipsas mu suust paha sõna, mis aga õnneks käis sarviku kohta, kelle kaitses mingit seadust välja ei ole antud.

"Kas kaebasite edasi?" küsis Viivi Lipp.

"Kaevasin edasi jah, sest aga ma... Kohtu kõrgem instants leidis, et see Marylandi seadus on põliseadusevastane, sest see piirab inimese sõnavabadust. Süüdimõistev otsus tühistati."

"Ah niisugune asi tuli sul läbi teha. Kõlab fantastilisena," imestasin ma.

"Ma ei ole sellist palju rääkinud, aga õigupoolest peaksite igaühel hoiatuseks kuulutama, et olge ettevaatlikud. Ärgu keegi tarvitu sõna, mille tähendust ta täielikult ei mõista."

"Vahel on rii, et sina mõistad, aga teine ei mõista – ka siis võib pahandus tulla," ütlesin ma.

"Kuidas nii?" küsis Viivi Lipp.

"Ma ütlesin kord ühele eesti naisele eesti keeles, et küll teie olete aga õilis. Ta jäi mulle pohmisi näoga otsa jõllitama ja pahvatas siis: Ise olete õilis!"

MUUD KÜSIMUSED

Eesti Komitee puudutab oma vastuses ka kodakondsuse küsimust pooldeades komisjoni ettepanekut, et rootsi kodakondsust oleks võimalik saada lühema ajaga kui seni. Samuti peab EK õuliseks, et rootsi läbiriikimisel N. Liduga võtaks üles toetlikkodakondsuse küsimuse, näiteks ühenduses läbiriikimistega vilja müüjateks N. Lidule Rootsis.

Nihasti EK kui Esindus taotlevad lõpuks eestlaste esindamiseks määratlet komisjoni poolt ette pandud sisserändajate nõukokku ja mõlemad lelavad et nemad peavad selle esindaja nimetama. EK soovib ka oma esindajat sisserändajate uurimise põhiorganisatsioon juurde loodavasse töögruppi, kuna Esindus tahab olla esindatud selles komisjonis või gruppis kes ettepaneku kohaselt peaks lähemalt kaaluma sisserändajate ja vähemuste laste koolikõhmisega seotud küsimusi. (EPL/AR)

Kerkivad üles Eestis

Ühes hiljutises Rahva Hääles nimetati parteitulestuse hulgas ka Eestimaa Kommunistliku Partei osakonnajuhataja asetäitja M. Murnikovi, kes ilmselt on identne Ottavias N. Lidu saatkonnas töötanud "eestlaste spetsialist" Mihhail Murnikoviga, kes äratas suurt tähelepanu Kanadas ajakirjanduses ja seepeale saatkonnast kadus.

Stockholmis saatkonnas varem töötanud Vello Pohla on avaldanud Sirp ja Vasaras Moskva-kirju, näha on olnud ka Mikkelisaare nimel Alles Eja lahkunud Paul Toom ja Jaan Napa ei ole veel üles kerkinud oma uutest ametitest.

Tallinnas suri 6. oktoobril Verner Langel, sünd. 11. augustil 1902 Järvamaal.

Göteborgi Eesti Seltsi laste suvekoht "Valgeranna" teenistujate ja suvekohtu toimikonna ühine koosolek peeti 26. oktoobril, kusjuures arutati suvekohtu seosesolevaid küsimusi ja tehti kavandatud tulevaseks aastaks. Esirivas vasakult: Arnold Ojari, Emmi Kuldassaar, Ella Kuokkanen ja Eevald Lilleste. Teises reas vasakult: Kaie Päts, Helmi Ojaveski, Pia Toomar, Anne-Li Kiivi, Aho Rebas, Matti Kari-saar ja Maria Soovik. (Foto Kopler).

Raamatuaasta Peakomitee muresid

NEW YORK (EPL) — Raamatuaasta Peakomitee koosolekul New Yorgi Eesti Majas kaaluti üksikasjalikult raamatuaasta tehnilise korraldamise ja peakomitee lõpliku koosseisu küsimusi. Koostati ka eelarve kuni 24. veebruarini 1975 minevateks kuudeks.

Raamatuaasta korraldamisel on lõhus eeltööde lõpetamine suurima tähtsusega ning selle ürituse õigeaegne kavandamine kindlustab tulemusi. Muret-tekitaavaks on praegu Raamatuaasta kohepealsete toimekondade moodustamine ja tööde rakendamine, nendeta pole võimalik edukalt Raamatuaasta algamine 24. veebr. 1975. Leiti, et vastavad kohapealsed organisatsioonid tulevad moodustada novembri jooksul, sest november on ju raamatukuu. Eestlaste asukohade keskendunud vajavad kohapealset toetust. Seni on andmeid asukohamaade toimekondade moodustamisest Rootsis, Saksamaal, Inglismaal, loomisest on ka Kanadas.

Peakomiteed täiendati ning nipea kui asjaosalistest on kirjalikud vastused saadunud, teatakse avalikult lõplik Peakomitee, kuhu kuuluvad ka erialade nõunikud, kellele poole kohapealsed toimekond võivad pöörduda ka otsuse nõu ja abi saamiseks. Raamatuaasta juhendite kogu on trükiti ilmunud ja väljastatud ülemaailmselt asukohamaade keskestele organisatsioonidele kui ka kohapealsetele eesti organisatsioonidele. Tarbekorral on juhendite kogu saadaval Peakomiteelt.

Raamatuaasta juhtlauseks oli mitmeid ettepanekuid, kuid lõplik valik lükati edasi, et oleks veel võimalus asjahuvilistele oma ettepanekuid saata Peakomiteele, valik arvatavasti tehakse detsembri jooksul, selle juhtlause kasutamine

oleks siis soovitud Raamatuaasta jooksul kõigil trükitel.

Nooruse kaasatõmbamine on suurima tähtsusega, selleks otsustati välja kuulutada noorte kirjanduse võistlus 6.—19. eluaastani rühmade kaupa, vastav kava on koostamisel, samuti otsustati järele elustada noorte kirjavehetuse. Samuti leiti, et iga eesti organisatsioonil tegevusekavas peaks olema igasugane raamatuloterii ja kirjanduslohtu, võimalikult kirjanikkude teatlikku osavõtu. Raamatuaasta embleem, mis on lõplikult valminud, saadeti ajalehetele kasutamiseks ja kulus heede tegemiseks, sest Raamatuaasta jooksul peaks iga ajaleht, ajakiri ja raamat olema kaunistatud sellega.

Raamatuaasta on kultuuriline üritus ja selle teostamiseks peab olema koostama kõik eestimeelset poliitilist voolu ja rühmitused ühiseks koostööks meie eestlasele raamat, ajalehe ja ajakirja edukaks arendamiseks, arenemiseks ja levitamiseks.

Majanduslikult on seni saadud panuseid vaid USA organisatsioonidelt, umbes 500 dollari ulatuses. Loodetakse et ka teiste asukohamaade kesksed organisatsioonid võtaksid osa oma jõukohaselt üldkulu kandmisest ja saadaksid omapoolest panuseid Raamatuaasta Peakomiteele. Seni laekunud summa ei kata kaudseltki headatavilikkumad kulusid. Juhtumise "Kui eesti raamat, seal eesti rahvus" vajab tegelikkust panust ja rakendamist.

Kanada uks koomale

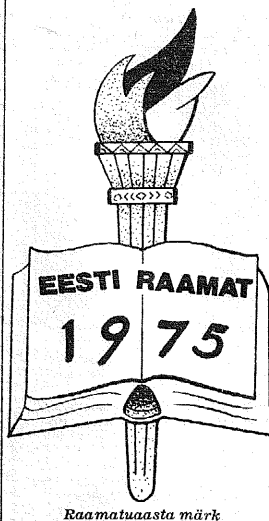
OTTAWA (VES) Kanada valitsuse valmistab muret uks ilmnunud immigratsioonilaine, mis ähvardab rikkuks riigi rassilist ja majanduslikku tasakaalu. Sellest tingituna on valitsus asunud seisukohale, et Kanadasse pääseda edaspidi immigratsiooniga se, kellel on ootamas ees tõhkoht.

Immigratsiooni ja töminister teatas parlamendis, et hädavajalik on uute immigratsiooniseaduste väljatöötamine. Kuna selleni otsustatud asuda sisseandajate kontrollile, silmas pidades Kanada tõttu vajadusi, korteriolusid jm.

Märgitakse, et 1974.a. 1. pooltel Kanaadasse 104 000 immigranti. Neist pärines Aafrikas ning Aasia mandrite ja Lääne-Indiidist 80 000. Arvestades olukorda ja tõttu, on valitsus otsustanud piraat aastase sisseandajate arvu 200 000-le. Märgitakse, et 10 a. tagasi moodustatud valged sisseandajate arvus 40 prots. Nüüdseks on see protsent langenud 45-le.

New Yorgis suri 22. oktoobril Arthur Kunst, sünd. 10. nov. 1897.

Tallinnas suri 7. oktoobril dipl. arhitekt Villem Seidra, sünd. 23. veebruaril 1904.

VALJAAVATED

Kuulas võiks siis Kalevil minna käesoleval hooajal N. Liidu kõrgeimas liigas? Kalevi treener märgib, et Kalev alati on sihtinud 5–6 kohalele ütleb end lootvat, et selle sihi realiseerimisega tuleks ka tänuvatu toime.

Ta ütlev veel, et oleks tore kui pääseks nelja parima meeskonna hulka, sest selline saavutus tagab õiguse osavõttu ühest kuni kolme erinevast Euroopa klubimeeskondade karikavõistluse turniirist.

Eelmisel hooajal ka Kalevil kuu võimalus nelja kolmandaks jääda, kuid lõpuspuur ei õnnestunud ja saavutati viies koht. Kalevi esimesed matšid kõrgemas liigas mängiti Tallinnas 8–9 novembril uuslunnuka Sverdlovski Uralsm-higa.

Tallinna raadio teatel õnnestus

Kalevil oma esimesed kaks matši võita. Võideti Sverdlovski meeskonda mõlemal kohtumisel 96–74 ja 97–76. Et kalevlaste närvud Rootsi-reisi siiski olid hästi välja kannatanud, näitab see, et teises matšis lennutati 28-st vabaviskest 28 korvi. Fantastiline tulemus!

Iga meeskonnaga tuleb kõrgemas liigas kohtuda neli korda, kaks korda järjest koduväljakul ja kaks korda vastaste juures. Kuu liigas on 10 meeskonda, on Kalevil ees veel 34 mängu.

Järgmises matšis tuleb jõudu proovida Leningradist Spartakiga, kes mitu aastat järjest on Moskva AKSK järgi teiseks jäänud. Enne Rootsi sõitu õnnestus Kalevil ametühingute turniiri just Spartakile võita. Võib loota, et tulemused ka edaspidi on head — nii saaks tõesti loota, et saab Eesti meeskonda näha mõnel järgmise aasta Euroopa karikavõistlusel. (RR)

Pärast Baltic Cupi:

Tartu "Kalevi" tulevikuväljavaated

Stockholmis peetud Baltic Cupi turniir tõi Eesti meeskonnale järjekordse võidu. Võit saavutati kaunis kergelt, et viimases matšis, mis mängiti Rootsis, tuli kõik välja panna, et kaotust vältida. Rootsi nimelt väendas vaheaja 13-ne punktilist kaotusseisu teise poolaja esimestel minutitel ainult kahe punktini. Alles viimase kolme minuti jooksul suudeti vahemaa enamvähem kindla suuruseni viia. Võib siiski arvata, et publikult — nii Eesti kui Rootsi — tundus matš põnevamana kui mängijatele. Eesti rutineeritud mängijad ei olnud arvatavasti kunagi tõelises kaotuseohus.

Võib aga ka oletada, et just see üllatavalt suur toetus eesti publikult — mõnisada noort ja vana — mille osaliseks Eesti meeskond sai, tegi esimeste mängu närviliseks.

Kaugvõised enam ei istunud ja katsuti seepärast korvile lähemale liikuda, enne kui viset üritati. Seal aga blokeerisid rootslased oma pikka meestega efektiivselt.

Nõnda ei saavutanud näiteks Priit Tomson, kes Soome vastu oli teinud 28 punkti, eeskord rohkem kui 6 punkti ja Jaan Lipso "haagid", milledega ta Soome vastu oli brilljeerinud, langesid korvi kõrvale.

Otsustavaks sai siiski Eesti mängijate suurem rutin ja meelitusus. Eesti kaalimängijad Aleks Tammissel (22 punkti) ja Anatol Krikun (16), kes mõlemad valiti All Star Teami, langetasid oma julgete pealevisetega lõpuks võidu Eestile.

MEISTERLIK TEHNIKA

Eesti mängijate tehnika oli teiste meeskondade võrreldes tõesti meisterlik. Peale täpsete viset impeerisid nad väikirete sootudega ja osavate trikkidega, kusjuures vahest isegi kiire rünnaku puhul palli omaenda seljaga pöörati ja vastane paralüüsi-riti.

Kuulas siis sellist meisterlikkust saavutatakse? Vestluses Eesti abitreeneri Ilmar Kullamiga pärast matši selgub, et suur osa sellest saavutatakse treeninguga. Treenitakse aasta läbi — siiski on suvel kui aeg puhkust.

Treenitakse umbes kolm tundi iga päev, nel päeva järjest. Pärast õhupäevalist puhkust jätkatakse sama moodi.

Tartu Kalevi, s.t. Eesti koondive mängijad elavad nii Tartus kui Tallinnas. Püütakse aga mehi koondiva ühisteks treeninguteks, kui nende töö ja kooli kord seda lubab. Enne hooaja algust, nagu

praegu, treenitakse väga intensiivselt, hooajal aga võetakse asja rahulikumalt. Suvel pannakse eriti füüsilisele treeningule suurt rõhku.

Küsimusele, kui palju mängijad palka saavad, vastab Kullam, et treeningute ja mängude eest eelra palka ei maksta, küll aga saavad mehed oma hariliku palga. Või koolistipendiumi täiel määral kätte. Võib ka ette tulla, et edukale mängijale antakse preemiaid esemete näol.

Basket

Eesti mängijate kesmine vanadus oli 28 aastat, seega kõige kõrgeim turniiril. Ennustustes turniiri eel pidasid mõned rootsi vaatlajad seepärast Eesti meeskonda liiga vanaks ja pidasid võimalikuks ebaõnnestumist. Kullam arvab aga, et vanadusele ei tuleks liigset rõhku panna vaid peab vaatama kuidas mehe väljakul esinevad ja mis võimeid neil on. Ta ütlev, et ta ise oli üle 30 aasta kui ta 1962 Helsingis olümpiakulla võitis.

EESTI JA EM

Baltic Cupi võis kogeda, et Eesti meeskonna tase oli küllaltki kõrge ja Eesti koondivs on ju edukalt kõrgem N. Liidu kõrgeimas liigas ja võitnud tugevaid Euroopa ja Amerikka võistkondi. Kuulas oleks Eesti eda näiteks Euroopa Meistrivõistlustel, kui Eesti meeskond seal esineks?

Sellele hüpoteetilisele küsimusele vastab Kullam, et N. Liit ja Jugoslaavia on Euroopa meeskondade hulgas teistest palju ees, aga peale neli tuleb suur hulk meeskondi, kes on väga võrdsed. Eesti on neist aga mõndagi võitnud, näiteks Poolat ja Tšehhiit, mispärast ta arvab, et kolmanda koha pärast võiks küll mängida.

Kas ei ole siis N. Liidus sellist mõtet üles tõstatatud, et Eesti oma

meeskonnaga Euroopa Meistrivõistlustel korvpallis võiks esineda? N. Liit tervikuna on ju liigagi ülekaalukas mitmel spordialal, mistõttu huvi — põnevuse puudumise tõttu — nende alade vastu võib langeda.

Et sarnaseid mõtteid on arutatud ka N. Liidus, võib arvata asjaolust, et Rootsi lehtedes võis juba 10–15 aasta eest lugeda, et Eesti võibolla peaks jääpalli (bandy) maailma-meistrivõistlustest osa võtma. Nõnda on ju ka näiteks Shoti ja Wales, kes poliitiliselt kuuluvad suurbrünnia alla, esindatud jääpalli MM-võistlustel.

Kullam ütlev end aga mitte olevat kuulnud selliseid ettepanekuid. Ta lisab juurde, et selline ettepanek peaks sel juhul puudutama kõiki N. Liidu vabariike, ent neli pole mitte oma korvpalliliitust, nagu näiteks šotlased jääpallis. Kuulatakse N. Liidu korvpalliliitu, mispärast olukord ei ole analoogiline.

Küsimusele, kas Eesti meeskonnal ja Tartu Kalevil ei ole puudus pikkest mängijatest, vastab Kullam jätkuvalt. Eestlasti on ainult üks miljon ja pole ju kindel, et kõik pikad mehed sobivad korvpalluriteks. Suvel loodi kontakt kahe pika poisiga, nimelt A. Morozoviga, kes Stockholmis kaasa oli, ja R. Abelmanoviga, kes on tervelt 205 sm pikk.

Nelle öeldi, et Eestis on väga head treenerid ja head õpetajad, mispeale poisid saabusidki Tartu ja Tallinna õppija võivad nõnda Kalevis kaasa mängida.

Kas siis eesti keel võrastele mängijatele probleeme ei tekita? Selgub, et uued mängijad päris kilesti õpivad selgeks olulised korvpalli oskused ja saavad mängust osa võtta. Morozov näiteks kilaarib end enamvähem juba nüüd. Filatov on mänginud Kalevis mitu aastat ja Krikun, kes on ukrainlane ja Eestis sündinud, valdab keelt hästi.

Rühmituste esindajaid koosolekul. Pildil vasakult: Ruut Pagland (RPR), Elmar Aibast (RPR) — Göteborgi valimiskomitee esimees, Jaan Savioja (RKK), Ahti Pae (ET), Lembit Kriisa (EVL) ja Jüri Adila (RKK), kes kõneles teemal "Demokraatlik konservatism". (EPL—foto Kopler)

Valimiskoosolek Göteborgis

GÖTEBORG (EPL) — Pühapäeval, 10. novembril toimus Göteborgi Eesti Majas Esinduse ja rahvuslikkampaania, kus nelja rühmituse (Rahvuslik Koostöö Keskus, Rahvuslik Parempoolne Rühm, Eesti Vabadusliit ja Eesti Töögrupp) esindajad avaldasid oma

rühmituste tööprogrammid ja seltskondade seoses valimistega ning Esinduse edaspidise tegevusega. "Valimisvõitlusest" oli eemale jäänud Liberaalne Erakond.

Valdlused kujunesid mitmeti

elavaks, kuid siiski ühekülgselt. Vabadusliidu suunas, kusjuures "pinnuks silmas" kujunes eriti Vabadusliidu seisukoht ja taotlus, et "jõulsemaks esinemiseks ja tööks on vajalik koostöö eestlaskonnas ja eesti eri ringkondade vahel".

Refleksioone

HARALD EDELSTAM, Rootsi endine Tshilli-suursaadik, kes peaaegu legendaarseks kangela-seks kujunes avalikkuse ees oma päästeaktisoonidega ja diktatuurile vastutöötaimise, samuti te-male Kuubas Castro poolt osutatud tänuavaldustega, kerkis ootamatuks taas esile ühenduses Paimse Arafati-randevuuga Alzheeria. Seekord ütlemistega, mis olid soodsad nii Arafati terroriorganisatsioonile kui Alzheeria kommunistlikele diktatuurile.

Oli muidugi üllatav leida Edelstami uues rollis diktatuuri ja vägivalga toetajana kõigi demokraatide üldisest tausta, mida ta oma endise asukohamaa vastu adre-seeris. Alzheeria ei ole niinimet-pärs vabanemist demokraatlikke valimisi olnud. Vabastuslikkumise esimehe juht Ben Bella ja tema mõttekaaslastes istuvad juba aas-tõtkimise vangistuses ja ei ole ununenud need terrorimeetodid, mida näit. kasutati prantslaste armeesse kuulunud rahvuskaas-laste vastu, keda de Gaulle vastu ei võtnud ja kes reeturiteks tembel-datuna avalikult rahvamasside ees tapeti kõige metsikumals pila-nismvormides.

Keegi ei nõua Ben Bellale vaba-dust, kellelegi ei tule meelde, et vaba Alzheeria peaks olema de-mokraatia.

Üks diktatuur on salongikõrvalik, teine mitte. Selline on tänapäeva moraali.

GUSTAF SILVERSTOLPE,

rootsi majandusteadlane, kes arat-as avalikkuse tähelepanu sellega, et ta kutsutuna Studio-K ("K" kon-frontatsioon) valdusid TV-s osa võtma, suutis programmi juhtida oma vasakäärmsuse vastu sihitud seisukohtadega nii palju ärritada,

et see närvid kaotas ja pragama pani, kuigi kogu programmi punkt-eesmärgiks oli välja tuua kontro-versaalseid seisukohti, andis ju-tuajamise Svenska Dagbladetile.

Silverstolpe lelab selles, et Rootsis ei ole praegu mingit jõudu, mis suudaks murda ühekülgsust TV-s ja raadios, niinimetatud va-sakuleväändumist.

Keskse otsustatakse küll pro-grammide temaatika, siis on aga iga produtsent suveräänne nende sisustamisel. Kui selle sisu vastu tekib proteste, siis võidakse kae-vata küll Radionämdille kui kõr-gemale instantsile, kuid ka siis kui sisu seal kõige mõistetakse, ei ta-kista see sama programmi uuesti kordamast või uute kallakuliste programmide koostamist — otus-tel ei ole nimelt mingeid sank-tioone eksitate vastu.

Produtsendid on vastupidiselt eriti uhked oma vasakäärmslike organisatsioonide ees, kui Radio-nämd on nende tegevuse hukka mõistnud, sest siis on nad "pidanud liini".

Näib kindel olevat, et Silverstol-pe enam kunagi eetrimedumise-le ei pääse pärast neid paljastusi. Aga kes peab päästma demokraa-tia TV-s ja raadios? Riigipäev, arv-ab Silverstolpe. Riigipäeva liik-mel ei ole aga mahti vaadata TV-d, veel vähem kuulata raadiot. Nad on sunnitud alati kõisma teistelt, kes võibolla "on harjunud" kalla-kuga ja peavad seda normaalseks.

ERIK GJEMS-ONSTAD, Norra

stortingi liige ja sõjaaegne vastu-pariitlikumise kanglane, on üheks praktiliseks näiteks poliitiliste väärtuste muutuvusest. Kui nüüd Rootsi kutsus külla Norra parla-mendi rahanduskomisjoni, siis otus-tas selle liige Gjems-Onstada koju jääda, kuna ta 22. mail 1941 saadeti eluks ajaks Rootsi välja kui "obsooriv" välismaalane. Põhjus: tema saksa-aegne tege-vus norra põrandalauses vastu-pariitlikumises, mille ülesannetes ta käis Rootsis kontakte pidamas läänellitlastega.

Et talje armu ei ole antud, nähtus läbisidul 1949, mil ta areteteeriti ja pass käest ära võeti, kuna ta seltsis väljasaadetute nimekirjas. Ta sai küll üsna kohe vabaks ja tema ees vabandati, kuid ametlik Rootsi ei ole kunagi talle teatanud, et ta on vahepeal muutunud aktspteeri-tavaks auaäärseks inimeseks ka siinpool piiri.

Ka ajal, mil Rootsi riik majan-duslikult peab vajalikuks toetada kaugeid vabadusliikumisi, jääb segaseks, kas lähemate naabrite vabadusvõitlus väärts toetamist nende häda ajal kui okupandiga tuli ametlikul Rootsil okupatsioon-tuivuses olla.

KJ

Laulu ja lüürikat Esinduse Naisringis

Eestlaste Esinduse Naisringi pool kesknädalal 6. novembril korral-datud laulu ja lüürika õhtu intelli-gentse vormis kujunes publikuroh-keks, elava vastukaja leidnud ürit-usteks. See toimus Esinduse ruu-mides Gärdettil, mis kippusid see-kord kitsaks jääma.

Kõhvilaua eest hoollitsesid Nais-ringi omad tragid perenaised, kes ise olid küpsetanud saia ja kooke. Muusikalises osas esines lauludega Mari Kamp-Boreus, keda klaveril saatis Helga Andreae. Laulet luges oma ja Salmee Ekbaumi kogudest Karin Saarsen, äsane rahvusva-helise laulelaunina saaja Inglis-maal.

Küllalisi, kes istusid elavat küü-nalde ja lilledega ehitatud kooivi-laudades, tervitas esinaine Moeri Mamberg, kes publikut ka üles kutsus tulevase "Naiste Aasta 1975" puhul ostma vähemalt ühe meie poetessi luuleraamatu. Sis-sejuhatavas sõnavõtus tähendas Karin Saarsen, kes õhtulasi toimis konferensijena, et idee laulu ja lüürika õhtuks teistmoodi uudses vormis tuli juba aastate eest Mari Kamp-Boreuselt. Senini aga ei ol-nud asjaosalistele ühtki meie orga-nisatsiooni selja taga, kes ürituse oleks soovinud läbi viia. Nüüd osu-tus selleks energilise Naisringi, kes taolisil kokkutulekuid kavatses jätkata. Karin Saarsen alustas päevakohase luuletusega "Aastad võrsil", milles kajastus kolm-kümend aastat kestnud pagulus ja kurva alatooniga tsükli "Üksil-duse aastajale", mis ilmus järg-mises "Tulimullas".

Mari Kamp Helga Andreae kla-verisaatel laulis "Almuti Sülle" — J. Heueri laulu Ama Haava sõna-dele, mis kõlas kui tüürilise tervit-us kuulajale. Järgneva osa oli pühendatud armululele, milles Mari Kamp esitas Meyer-Heimuti "Tu-tariapse laulu" salajasest koha-misest ja Karin Saarsen luges oma senini ilmunud kogudest rõõmsaid ja kurbi värse, nagu tema signa-tuuriks saanud "Sisalik kivil",

Mari Kamp laulis

"Aimat arm", "Õnnelik" ja "Ja-lutusi sügiskullas".

Kuna kavas oli ka laulet lindu-dest, kuulis publik Mari Kampilt Paul TÄmmeveski "Väike laulu-lind" sissejuhatuseks Salmee Ek-baumi kahele luuletusele "Kaja-kas" ja "Rähn" tema asja Rootsi jõudnud uuest kogust "Ajatar".

Färast elavas keskusteluse vee-detud vahedega jätkusid ettekan-ded luuletustega lastest K. Saar-seni loominguist autori ettekan-des. Siin oli laule pojast, kel "taskus kruvid ja muljut korn", kes väike-lapsena istus herilase otsa või kelle panus paratamatult saab olema võõra rahva heaks täiskasvanud noorukina...

Mari Kamp kviteeris omalt poolt nii populaarse Lucami "Nee-gri-lapse hällilauluga" ja pidi publiku tungival soovil kordama viimast salmi. Kuna kõik esitatud luuletu-se ja laulud olid temaatika poolest kooskõlas, siis laulis Mari Kamp ka Riho Pätsi "Kisukese unelaulu", mis loodud K.E. Söödi sõnadele to-re-da refrääniga kasside näugumi-sest ja Karin Saarsen luges oma niitunud kassist Forum romanumil ning Salmee Ekbaumi kassidest, kes "ei armasta kõrgel mahu" ega vett. Kui kuulajad tungival nõudis ilmapalu, siis loodi ex-rompt "aktuaalne programm", milles Karin Saarsen ette kandis

Mälgu tüki maailma esietendus Kanadas

TORONTO (ME) — Juba kol-mandat aastat toimub Internat-sionaalsete Teatrididustuste sarjas St. Lawrence Centre teatrisaalis etilaste lavagrupid järjekordne esinemine. Etendused toimuvad 27. oktoobrist kuni 18. novembrini, millest osa tuleb 16 teatritruppi, andes 17 erietendust 13 erinevas keeles. Eesti Rahvusteater Kana-das ettekaneld esitatakse 9. no-veembril August Mälgu "Tšhevar-jutus" (The Eclipse) Rein Andre lavastuses maailma-esietenduse-na, sest tükk ei ole seni laas veel näinud. Etendus toimub origi-naalkeeles, eesti keeles.

Multikultuuriline teatriselts asutati nelja aasta eest itaallaste, lätiaste, sakslaste ja eestlaste al-gatusel, kusjuures esimehiks oli Valve Andre, kes praegu on abie-simehiks.

Lühike ajaga kasvav pistor-ganisatsioon nii liikmete arvu kui ka ettevõtlikkuse poolest, mille tu-lumuseks ongi igaastased Internat-sionaalsed Teatrididustused, mis toimuvad koostöös St. Law-rence Centre teatriga. Majandus-likult on senini Teatrididustiks toetus saadud valitsus- ja kultu-rikogudest. Tänavu on senini saa-dud 18.000 dollarit.

Avatenduseks oli 27. oktoobril matineel F. Dostojevski "White Nights" inglise keeles, millele järgnes õhtul Saksa Teatril kolm

oma "Noore Dante" algversiooni eesti keeles, millest ja kevadel kir-jutas ingliskeelse poemi saades selle eest suurel (1.500-a osavõtja-ga) rahvusvahelisel võistlusel au-hinna. Et Stockholmis praegu lai-neld 100b "Teistmoodi" lavastatud "Löbus Lesk", siis lõpetas Mari Kamp eeskavalise osa kuulsa saanud "Vilja lauluga". Kõik esil-neld said lilli ja suure sooja publi-ku tänu osalisteks, kes näis tava-likest kirjandusühendusest erineva vaimutõlduga üllalt rahul olevat.

AUGUST MÄLG

lühinäidendit A. Chekovilt ja Curt Goetzilt saksa keeles. Edasi toimu-vad järgmise kolme nädala vältel etendused, kus tšhehhid, bulgaarlased, lätlased, iedulased, juudid ja poolakad esitavad oma lemmikjanduse algupärandeid vastavalt omaenda keeles.

Eestlaste kord tuleb 9. novem-bril, mil Eesti Rahvusteater esitab August Mälgu "Tšhevarjutuse" kolmes vaatuses. Vanameister Mälg teatavasti töötab aastaid rootsi teatri otsest lättel — Stock-holmi Dramatenis bibliotekaaria, mis võibolla on talle annud erilisi võimalusi näidendil peategelase Yvi Kenderi kuju väljatöötami-seks.

"Tšhevarjutuse" peategelaseks on peale näitlejatar Yvi veel ta abikaasa Eerik, ajalehetöötaja, ja perekonnasõber misjonär Da-vid. Staaritasemele tõusnud Yvi pettub oma karjääris ja loodab leida uut elumõtet misjonitööks koos Davidiga Aafrikas. Yvi abikaasa kerge ajurabandus aga annab tu-

Eestirootsi motive kontserdil

Stefani kirikus Stockholmis toi-mus valmulik kontsert kolme rah-valiku korraal alusel, millel päd-päevad Eestist: Noarootsi, Pakri ja Vormsi saartelt.

Hellioja Anders Öhrvall on need motiivid seadnud flöödi, kontrabassi ja koori alusele, kus-juures flöödil on kandev osa. Flöödi solistina esines Liis Jaanvald, kontrabassi osa esitas Anders Björk ja kiriku noortekoor laulis Anders Eby juhatusel.

levikule sootuks teistsuguse ja uue elumõtte.

Tegelaseks esinevad senituntud näitlejast Rein Andre, Valve Andre, Ernst Vähi, Oud Kalm ja Au-gust Tomband, kuna Noorte Kul-tuurikolde Teatrilühmast on rak-endatud Ülo Isberg, Meeri Lehe-salu, Leena Jaanmägi, Hilja Laa-sen, Alar Aedma ja Nikolai Aad.

Göteborgi mängu- ja täienduskoolide õpilaste suurelt Mardimaskeraadil.

Göteborgi mudilaste maskeraad

Laupäeval, 9. novembril toimus Eesti Komitee Göteborgi osakonna Mängu- ja Täienduskoolide õpilaste ühine Mardimaskeraad. Hoolimata vihmast ilmast oli kogunenud palju noori ja nende

vanemaid lõbusale koosviibimisele, mis toimus ühises kohvilaual. Jaan Savioja näitas filme Trollhättani elektrijaamast, Disneylandist ja Saksamaal toimunud laulupeost käesoleval jaanipäeval.

Lastele oli suureks elamuseks näha filmi eriti Disneylandist, mida hr/ Savioja ise oli filminud seoses Ülemaailmse Eesti Päevadega.

Tähelepanuväärne oli lastevanemate leidlikkus lastele maskide ja kostüümide valmistamises. Loosimise teel said auhinnad Linda Lillimägi ja Johan Rebas.

H. MARK Borås:

"Koostöö teostatav tööjaotuse alusel"

Seoses Riikliku Noorteenuskogu konverentsiga 11.-14. novembril Borås, millest võtsid osa Eesti Komitee esindajad, abiesimees Heinrich Mark ja noortestruktuur Richard Norvell, esines Heinrich Mark ettekandega Borási Eesti Klubi. Seekordne Eesti Klubi koosviibimine toimus esmakordselt Borási Eesti Skautliikonna ruumides, mida lipkond ka varem kasutas, kuid nüüd iseseisva ühikuna on nende ruumide peremeheks. Lipkonna poolt tervitas Sigrid Põdrus külalisi ja kutsutas neid kohviga.

Klubi esimehe Boris Kandimaa avasõna järele andis Heinrich Mark ülevaate eesti organisatsioonidest ülemaailmses ulatuses ja peatus eriti nende ajaloolisest

tegurite juures, mis on põhjustanud dualismi eesti organisatsioonide töös nii poliitilises sektoris kui ka pagulasfondlike organisatsioonide vahel Rootsis.

Dualismi ajalooliseks algpõhjuseks on kodumaa kaastööd "valdiva ajastu" vastuolu mitmeerakonna süsteemi pooldeva demokraatliku voolu ja isamaaliku üheerakonna ideoloogia vahel. See vastuolu kajastus Eesti Rahvusnõukogu loomisel, mis moodustati eesti demokraatlike erakondade ja poliitiliste rühmituste koalitsioonina, mida asusid juhtima Eesti Vabariigi valitsuse liikmed. Sellest demokraatlikust koalitsioonist jäi aga üsna varsti eemale Põlumeeste Kogude erakonna enamus.

Heinrich Mark stüdisas PK

tuumikut dualismi harrastamises ja koostöö-ürksuses. See olevat ka Esinduse "demineeritahitise ideoloogia" peamiseks esindajaks, mis tekitavat ebakõla "keskorganisationsloone" muudu ni harmoonilises orkestris".

H. Mark leidis, et pärast 30 pagulasaastat peaks ajalooline dualism olema läinud ajalukku ja orgidese juhtima tulnud nooremad, kes on vabad ajaloolistest vastuoludest.

Nüüd peaksid olema tekkinud eeldused kõigi organisatsioonide harmooniliseks koostööks. Selleks ei ole vaja radikaalseid reforme, vaid seniste organisatsioonide vahel tuleks saavutada kokkuleppe tööjaotuse ja siis iga organisatsioon tööaks oma kokkulepitud töösektoris, nii nagu see parimas koostöös toimub juba pikki aastaid Eesti Komitee, Eesti Rahvusnõukogu ja Eesti Rahvusfondi vahel.

Kui enne REE valimisi toimusid koostöö läbirääkimised REE kolme rühmituse ja Eesti Komitee vahel, siis esitas Eesti Komitee koostöö läbirääkimiste eeldusena omapoolset kolm punkti, et kokkuleppeiliseid stabiilseid praegust olukorda. Esimeseks punktiks oli soov, et REE teotab eesti organisatsioonide astumist Eesti Komitee liikmesorganisatsioonideks. Kuna liikmesorganisatsioonid on ette nähtud Eesti Komitee põhirajajate ja nende kuni REE struktuuris ei ole ette nähtud liikmesorganisatsioonide, siis Eesti Komitee arvates peaks olema see jü mõlemale organisatsioonile vastuvõetav, et organisatsioonid kokkuleppeiliseid liitaksid Eesti Komiteega ja sellega saaksid osa

võimalikest majanduslikest hüvitustist Rootsi riigilt.

Kuna Eesti Komitee on kogu aja olnud riiklike toetuste vahenajaks eesti organisatsioonidele ja asutustele, siis oli Eesti Komitee teiseks ettepanekuks koostöö läbirääkimistel, et REE nõustuks selle olukorra edasipüsimisega. Kolmandaks tingimuseks Eesti Komitee poolt oli, et nli Eesti Komitee kui ka REE jääksid oma praeguse organisatoorse struktuuri juurde, see tähendab, et REE ei hakkaks värbama omale üksiklikmeid ega liikmesorganisatoone, vaid jääks oma seniste valimiste alusele.

REE kolm rühmitust ei aktsepteerinud neid Eesti Komitee kolme koostöö eeldust. H. Mark karts, et Esinduse rühmituste negatiivne hoiak Eesti Komitee ettepanekutele oli "valimistatiline kaalutus" ja avaldas lootust, et pärast valimist on võimalik läbirääkimisi EK ja REE vahel jätkata kokkuleppe saavutamiseni "koostööks organisatsioonide vahelise tööjaotuse alusel".

H. Marga selsukohad leidsid elavat diskuteerimist. Üldiseks sooviks oli, et koostöö pärast kolme pagulase aastakümnet kord saavutatakse.

Andres Morelaid Göteborgist kihlus Milvi Linkiga Eeskiltnast.

Elaine ja Tõnis Leetaruile sündis Philadelphias USA-s poeg Lars.

Gert David kihlus New Yorgis Mercia Brauniga. Peigmees elas varem Austraalias, pruut on tegev Eesti Abistamiskomitees.

Helge Puuri abiellus Danderydis Gösta Carlbergiga.

Kohaliku elu

ALINGSÅS

Välis-Eesti päev
Alingsåsi linnakoguduse maja saalis toimus 7. det. kl. 15 palvus, mille peab arhitekt-usuteadlane Uno Saag. Organistiks on PG Strömberg, kes on eestlasi korduvalt üllatanud, kirikus õpetajale ürturgia vastulauljana eesti keeles.
Kohe pärast jumalateenistust on pihtkonna daamide poolt korraldatud kohvilaud. Välis-Eesti päeva puhul kõneleb pihtkonna esimees Ruut Paglant. Pihtkonna juhatus palub kohvilauast ja koosviibimisest osavõtjaid võimalikult teatada ette: Asta Oksman, tel. 156 45 ja Erik Keskkül, tel. 174 49 hiljemalt 5. det. Kohvilauast osavõtt 10.—. Teatusele osa võtta ka mitte pihtkonna liikmeid.
Mälestatakse 30-na pagulasaasta jooksul Alingsåsis surma läbi lannunud kaasmaalasi. Kodukirik üleb teretulemast kõigile.

BORÅS

Naisringi koosviibimine
Borási Eesti Naisringi traditsiooniline koosviibimine toimus laupäeval, 30. nov. kl. 18 Moderata Samlingspartiet'i ruumes, Skoigatan 21. Muusika eest meelelahutuseks ja tantsuks hoolitsevad Silm Broberg ja Raivo Heinsoo Göteborgist. Toiduks pakutakse võlleibu, viinivorsti hapukapsaga ja kohvi tordiga. Ka on korraldatud käsitööde loteriid. Koosviibimisest osa võtta soovijail palutakse ette teatad hiljemalt 27. nov. telefonidel 13 80 01, 13 05 25 ja 13 10 66. Osavõtumaks 20.— isikult. Looame lõbusat koosviibimist kõigile.

ESKILSTUNA

Kvangeeline õhtu
Pühapäeval, 1. det. kl. 15.30 leiab aset evangeelne õhtu KUFUM ruumes, Kriehseng 13. Kavas tunnise kestusega värvusfilm eestlaste Püha Maa reistist. Lauhuetekandele Lauri kvartett. Kohvilaud, kõik kaasmaalased südamest teretulnud.

STOCKHOLM

Kirjandusõhtu, näitus
Eesti Kultuuri Koondise korraldusel toimus Stockholmis Eesti Majas laupäeval, 7. det. kl. 17 näitus "Eesti graafika ja raamat Rootsis". Näitusel kõneleb prof. Steen Karling. Näituse avamiseks järeleb samas algusega kl. 18 uusloomingu õhtu, kus esinevad Keete Alver, enn ja Helga Nõu, Paul Laan ja Karin Saarsen. Muusikalisel osal esitab solooleale tenor Raimund Ralvide, keda klaveril saadab Hilma Nerer-Mossin.

HELSINGBORG

Referaatõhtu
Helsingborgi Naisringi korraldab pühapäeval, 24. nov. kell 15.30 referaatõhtu "Kärnpunkti 22 ruumi-des Längvinkelsgatan 26. Teema: "Teatrikool kontra teater" — Ardo Tamm.

Surmapatrull Brasiilias

RIO DE JANEIRO — Brasiilias
on taas alustanud oma tegevust kurikulus "surmaotsuste komisjon", kes likvideerib omaid üld revolvriliskudega kurjategijaid, kes ei ole sattunud politsei kätte.

Rio de Janeiro tänavatelt latti äsja neli kuulidest läbiuuritud laipa ning kõik tunnusmärgid la-sevad oletada, et siin on tegemist "surmaotsuse meeskonnaga" mõvade. Meeskonda kuuluvad kõigi oietuste kohaselt teenistus-puhkused olevad politseinikud, kes on võtnud kohtumõistmise ja surmaotsuste tegemise endi kätte. Seni on sellisel teel salapäraselt mõrvatud umbes 1300 kurjategijat.

Uudiskirjandus

HANNO KOMPUSE PARAND

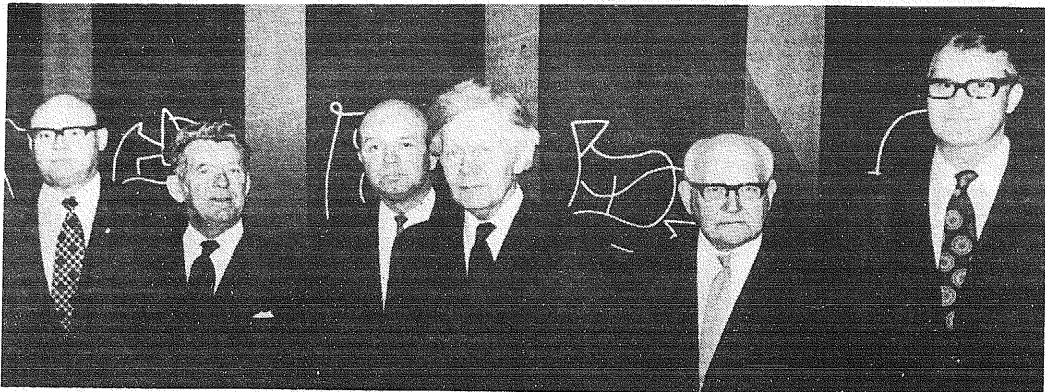
TULEHOIDJA nr 3.

Seoses Hanno Kompuse pikaajalise lootuse seisuandiga haiglas alustas tema abikaasa Rahel Olbrei oma mehe valmise pärandi kogumist.

Koostöö tulustaja Aleksis Rannitiga annab Rahel Olbrei välja Hanno Kompuse kirjandusliku pärandi, kogutakse ta ni esestilistust kui kriitikaliseist tootangust. Raamat ilmub umbes aasta pärast. Seega oleks säilitatud Hanno Kompuse väärtuslik publitsistika võimaldades ülevaate ta laislaadest, vaimukast ja asjatundlikust kirjapandud loominguist.

Noorteaajakiri "Tulehoidja" sügismüüri on põhendatud 30 aastat möödumisele eestlaste suurest põgenemisest Rootsi. Meenutatakse ka Metsakodu 20 ja eesti rahvusliku 90-aastase juubeleid. Metsakodu ümberhõlmamisest maailma-laagris 1975 antakse lähem ülevaade, samuti juhtkonna ja lipkondade ettevalmistustest. Rohkesti pilte ja teateid noorte elust ja tegevusest mitmetes maades, võistlused, ajavõimetängud jne.

Torontos tsoni 18. oktoobril Robert Tiitsori, sünd. 12. aug. 1914 Ssaaremaal.

Johan Kõpu 100-aasta mälestusaktuse tegelast Hagersteni koguduse saalis. Vasakult õp. Arthur Kõdar, organist Ragnar Dahl, viiulikunstnik Alfred Pisuks, dotsent Teodor Künnapas (kes pidas aktusekõne), Priit Ardna ja Valdek Jürisoo (EPL-foto Tippu)

Arbo Naela mälestades

Ootamatult vils surm ära 10. novembril ortodoksikiriku praosti ja ülempreestri Arbo Naela, Stockholmist eesti ap.õig. koguduse hingekarjase, jättes järele tühemiku, mida ei ole nii kerge täita.

Arbo Nael sündis 1. jaanuaril 1917 ja sai oma ettevalmistuse usuteaduses Petseri vaimuliku seminaris. Piiskop Nikolai Leisman seadis ta ametisse Paadremaa ap.õig. koguduse preestrina 1940, kust ta hiljem läks üle Selliste koguduse hingekarjaseks. Noore vaimulikuks saabus ta 1944, paguluses Rootsi, kus ta rakendus Stockholmist eesti ap.õig. koguduses, kus vaimulikuks oli hilisem piiskop Jüri Väible.

Peale viimase surma valiti Arbo Nael koguduse hingekarjaseks. Samal ajal oli ta tegev noorte juures skautlike noorte kaplainina. Kirikutegevuse alal edutati ta ülempreestriks ja metropoliti At-henagoras, Konstantinopoli patriarhi ekaari, omistas talle toompraosti väärkuse. Ta sai oma eluajal mitmeid vaimulikke tunnustusi.

Oli tegev ka väljapoole eesti kogudust, mh. kiriku sinodi sekretärina ja pidades usulisi sidemeid teiste ortodoksgruppidega ning rootsi ning eesti luteri kirikutega. Arbo Nael võitles oma kiriku ja koguduse õiguste ning kanoonilise puhtuse eest kuni oma ootamatu lahkumiseni.

Stockholmist eesti ap. õigeusu peakirik restauereeriti ja sisustati uuesti tema vaimulikuks olemisel ja juhtimisel. Vaikne ja südamlis laad oma läbikõlmises koguduses ja inimetega üldiselt mõjus sümpaatselt ja kasvatas usaldust, tagasihoidlikku respekti. Kadumu tegevus ulatus ka kirikust väljapoole, mh. tegevuses Rootsi Eestlaste Esinduses rahva poolt valitud esindajana, usaldusarvete Esi-

duse riigiloterii juhatajana, töökomisjonide liikmena jne.

Veel käimasolevatelgi valimistel esines ta kandidaadina. Tema rahvuslik credo oli tugev ja vankumatu. Seda teenides teenis ta ka noortemalevat kaplan-skautmas-trina.

Arbo Naela jääb leinama tema kogudus ja Eesti ap. õig. kirik ja perekondlikul liinil abikaasa Klaudia, n-na Lübek-Laidna, tütar Aili Dagerman mehe Renega, poeg Arkadi abikaasa Tiinaga ja poeg Georg pruudi Yvonne'iga ja lapselapsed.

Arbo Nael on lahkunud Isa Kotta.

KLA

Ev. Döring 75-aastane

Enkõpingis tähistab 23. novembril 75-aastast sünnipäeva major Evald Döring, iseseisvuse ajal II lennuväe diviisi viimane ülem.

Alfr. Vosmi 80-aastane

Lidingö tähistas oma 80-aastast sünnipäeva dipl. ins. Alfred Vosmi, iseseisvuse aegne Shell esinduse direktor Eestis. Ka Rootsis oli ta pensioneerimisel Shell teenistuses.

Helga Seimar 60-aastane

Arvikkas tähistas 19. novembril 60-aastast sünnipäeva gümnaasiumidjunkt Helga Seimar.

Anette Evert Göteborgis kihlus Hans Werdinuusega. Jaan Zelma Stockholmis kihlus Heide Liljeborgiga.

Lugeja kirjutab

KAS HUUDAJA HÄÄL KÕRBEES?

Varasüvel ilmus Eesti Päevalehes üleskute vanade hoolduse küsimuse asjus. Kahjuks – peale üksikute isikute, kel abikaasad raskesti haiged ning seepärast huvitatud sellest mõttest – ei leidnud nimetatud teade erilist vastust, ja just neis ringkondades, kes oma kutse, eriteadmiste ja seltskondliku ning ühiskondliku seltsukoha tõttu oleks sobivad ja võimalised koostööd vanade hoolduse küsimust lahendada.

Tahaksin siin veelikord lähemalt seda nii tähtsat ja õrna küsimust puudutada – keegi ei taha ju vanaduse ja haiguse peale mõelda, aga kui vanadus/haigus käes, siis on võimalik natuke hilja veel midagi korraldada.

Laupäeval, 9. novembril toimus Hagersteni kirikus saalis õpetaja Kõdari algatusel ilus ja meeldejääv aktus peapiiskop Kõpu 100. aasta sünnipäeva mälestamiseks. Ja jällegi kerkis mõte, kas meile ei oleks võimalised juba meile vanade elupäevil nende eluhoitu meeldimaks tegema?

Arusaadav on, et meile tahame oma kodus armsaks saanud esemete ja mälestuste keskel viibida nii kaua kui vähegi võimalik. Kuid paratamatult tuleb aeg, kus me vajame abi, mil me oma igapäevaste toimingutega ise hakkama ei saa ja mil me ka otsust peidavat arstiabi vajame.

Teadagi – kui aegsasti, paarikümend aastat enne pensionile minekut end kuskile rootsi pensionäride kodusse üles anda, saab ju sinna enamasti koha – kuid saadab on pikad ja see ümbrus on väga tihti külm ja külm, kus kõik on väga gieeniline ja efektiivne, mis puutub koristamiseks, vanade voodisse panemiseks, nii vara ja nii ruttu kui võimalik. Paljudel vanadel on sugulased, kas kaugel teistes maades, või muidu oma ülesannetega nii kinni et peagu keegi vana isakesi või emakeid ei külasta.

Rääkimata veel sellest, et võrkeel ja võrdad kombed arusaadavatel põhjustel valitsevad sõrased asutuses. Kodu vanadele peaks kujundama võrdlemisi elavates keskustes, kuhu ühendus on lihtne ja kiire, et vanad ei isoleeruks. Kuhu oleks võimalik korraldada külastajate mitmete eesti õritustega nagu laulu- või näiterühmad, lastelaad lastega j.n.e. Samas hooes võiks ka elada perekondil lastega ja vanadele oleks korraldatud abikeskuses samas majas kodule tööd tegemiseks ning arstiabi saamiseks. Kortereid mitmes suuruses, soovi kohaselt, et võimaldada oma armsamate esemete ja mööblite kaasaõtmist.

Krooniliselt halgetele peaks korraldada eesti osakonnad rootsi haiglate juures – kus eesti arstid (õed) kuraatorid eesti vanade probleemide inimsõbralikus valmus käsitsaks.

Näpunäitena võiks siin mainida, et paaris kohas on juba eravõltsitud tühnõureid samme astunud ja nimelt järgmiselt. Stockholmist lähedal on üks eesti perekond oma hoolde alla võtnud mõned vanemad inimesed kuskile poolt saab korraliku summa iga hoolitsemisele võetud vanakese kohta. Seega on võimalik eestlaste keskustes väiksemal kodusid organiseerida, mis võimaldab vanadele südamliku miljöo loomise kaasmaalaste keskel.

Edasi on samuti ühes Stockholmist lähedases linnas ühe eestlasest majaomaniku juurde kogunenud mitmeid vanemaid eestlasi. Igakord kui mõni korter vabaks saab ja see vähegi võimalik on, saab korteri keegi eesti pensionäridele. Neil on üksteisega hea läbisaamine, seitsi kui tahab ja võimalus oma korteri üks kinni panna kui tahetakse omaette olla.

Elmisse üleskute puhul oli just paar asjast huvitatud järgmiselt murega. Abikaasad reuma tõttu abitud, aga kuhugi asutusse ei taha oma kallist elukaasat viia. Ühel puhul, terve abikaasa lühema haiguse tõttu, tuli reumaalgaige abikaasa paariks nädalaks vanade kodusse viia. Kui ta tagasi koju toodi, ei saanud sammugi enam käia. Kellelgi ei olnud temaga aega jalgutada, et liikmed käigus hoida ja järe, ebaisiklik ümbrus tegi oma osa, sest iga füüsilise haiguse paranemine või halvenemine oleneb väga suurel osalt psüühilisest olukorrast, ümbrusest, ümbritsevate inimeste suhtumisest haigesse.

Loodan, et vastava vajaduse korral ja ühises koostöös saame midagi korraldada et meile vanade eluhoitu meeldimaks teha.

MUUSA ERICSSON
Farkostvägen 12, I tr, 181 35 Lidingö, tel. 765 39 96.

Loodan, et vastava vajaduse korral ja ühises koostöös saame midagi korraldada et meile vanade eluhoitu meeldimaks teha.

MUUSA ERICSSON
Farkostvägen 12, I tr, 181 35 Lidingö, tel. 765 39 96.

K. Sõmermaa 70-aastane

KAAREL SÕMERMAA

Selmas tähistas oma 70-ndat sünnipäeva agronoom Kaarel Sõmermaa.

Eugen Luig Flensburgist Saksa maal, viibis omastel külas New Yorgis. Ta omab Flensburgist restorani.

Abel Käbin In memoriam

Kanadas sulges Toronto ühes haiglas omaid silmad igavesele unele tuntud ja silmapaistev eesti põllumajandusteadlane ja ühistegelane agronoom Abel Käbin, 75.a. vanuses. Iseseisvas Eestis oli ta viimaks ülemalase ühingu "Eesti Lihasekspordi" peadirektoriks.

Abel Käbin sündis Virumaal Kohla vallas Kämnelkopi talus ühena kümne lapse hulgas. Õppis Narva Kommertsgümnaasiumis ja võitis Vabadussõjast osa õppur-sõdurina rindel. Jatkas õpinguid Tartu ülikooli põllumajandusteaduskonnas. Juba 1922 algas ta õpingute kõrval tööd põllumajanduse nõuandjana Tartu Maavalitsuse juures loomakasvatuse alal, edasi Eesti Põllumeeste Keskseltsis ja Eesti Maakarja Kasvatajate Seltsis.

1927 kutsuti ta põllumajanduse inspektoriks Harju Maavalitsuse juurde. Siit siirdus ta 1932 Põllutöökoja juurde eriteadlaseks agraripoliitika alale ja edasi Põllutööstusministeeriumi juurde Maaturundusbüroo juhatajaks ja Konjunktuuri Instituudi referendiks. Kolm aastat hiljem valiti ta Põllutöökoja Nõuandevalitsuse juhatajaks ja Koja abidirektoriks.

Ühistegevuse ja nende keskaustuste ümberreformeerimisel valiti ta "Eesti Lihasekspordi" juhatusliikmeks ja peatselt esimeheks, kus tulemuslikult ja juhtis seda suurettevõtet. Vallandati siit Nõukogude okupatsioonivõimude poolt.

Iseseisvuse ajal ostis Abel Käbin Järva- ja Ambla valda "Kolgi" talu. Oleti oli see vana väike rütmilise, mis Rootsi ajal oli kuulunud Wrangelitele, siis Mohrmfeldtidele ja viimaks Ungern-Sternbergidele, kellest Käbin ta ostis. Kooos oma abikaasa, üldtuntu Eesti Maanliste Keskseltsi esinaise ja vaimse juhi agr. Liis Käbin-Martinssoniga, majandas ta seda eeskujuilult.

Põgenikeaastad saatsid Käbinad mõõda Saksamaal Gelsingenis, kus Abel Käbin valiti Rahvuskomitee esimeheks ja oli juhtival tegev rahvuskaaslaste ühe korraldajana. Siit astuti Kanadasse, kus Toronto lähedal Oakvilles A. Käbin tõotas puuviljafarmi ja lüüdnudse juhatajana kuni pensioneerimiseni. Siis asusid Käbinad Dunnville väikelinnas Elire, järe piirkonnas omale uut eluaseta rajama.

Abel Käbin oli osav kirjamees, eriajakirjande toimetaja ja põhjalik kodumaa agrarajaloo uurija. Juba Tartu päevil ta kirjutas teose Carl Robert Jakobsoni, kui eesti esimese põllumeeste juhi kohta. Ta oli kirjanduse sõbrana Ülemaalises Eesti Kirjanduse Seltsis üks asutajaid nii Saksamaal kui Kanadas. Pikema aja kestel oli ta koostanud ulatuslikku käsikirja eesti talust, põllumeeste põlvkondade võitlustest läbi aegade kuni meile kodumaa anastamiseni ja põllumehe ning tema põlise eluaseme hävitamiseni.

Selle sügaval eetilisel uurimistöö on ta pealkirjastanud "Vaim ja muld" alapealkirjaga "Kimp rükkilist eesti talu kalmule". See jääbki agr. Abel Käbina elutöö monumendiks. Mahajäänud sõprade ja ilmuvaate kaaslaste ülesandeks jääb selle kaaluks käsikirja kirjutamine eesti talust ja tema üstavast hoiatust ning harit-jast.

Abel Käbinat leianavad peale ta abikaasa, kasututite, ta onupoja dr. Ilo Käbina Rootsis, ta konvendikaaslaste Korp! Rotallias, rühked sõbrad, põllumehed ja ühistegelased. Olgu kerge võrrema muld Su põrmule!

OSVALD VIIRSOO

Linda Tartu sõitis Rootsist New Yorki oma venna külastama.

Tiina Pih-Hendrikson Sydneyst Austraaliast, kus ta töötab Aust-raalia ülikooli juures, saabus külla New Yorki.

Helmar Kilver, veterinaaridoktor Austraaliast, külastas abikaasaga Rootsi ja Euroopa kontinenti, kust ta edasi läks Ameerikasse teel tagasi koju.

Külastage meie enne jõulust suurt kunsti müüginäitust!

Esindatud: Endel Kõks, Olev Mikiver, Karin Luts, Anne-Reet Paris, Erik Pehap, Herman Talvik, Rutt Tulving, Silvia Leitu, Ed. Wiiralt, Nancy Nõmmeots, Silvia Aulio-Linhares, Tiit Kadak, E. J. Woltik, Mart Bormeister, Mady Vainu, Leida Rives, Rich. Kaljo, Rich. Uutma jt.

Avamine laupäeval, 23. nov. kl. 12–14.

VÄLIS-EESTI

Lilla Nygatan 8
Avatud kella 10–17
laupäeviti kella 10–14
Tel. 11 50 40 ja 11 50 60

Unustamata armast venda

Joosep Meistermann'i

Sünd. 18/12 1905 Viinistul
Surn. 12/11 1974 Torontos

mälestavad kurbuses

VOLDEMAR PEREKONNAGA
Kanas

REINHOLD PEREKONNAGA

HELMER PEREKONNAGA

OSVALD LASTEGA
Rootsis

Nüüd mured ja valud on
lõppenud Sul,
Sind varjule võtnud on
võõramaa muld.

Leinateated

Meie unustamata armas

Praost-ülempreester

Arbo Nael

Mälestavad sügavas leinas

MARIA RAAG

ANITA ASSI
perekonnaga

ANTONINA SPUHL
perekonnaga

SALME KÄEVART

ALEKSEI PEALBRE
abikaasaga

VSEVOLOD LÄÄTS

NATALIA HOLMSTRÖM

Puhka rahu!

Algus lk. I

nud määratud tähtjaks veel
ministerruumisse tulnud. Pund-
divate vastuste hulgas oli ka
Pressiurimiskomisjoni vastus
mis on eriti huyitav eestlastele,
kuna seal peaks see komisjon
ligemalt puudutama Eesti
Päevalehe pressitoetuse küsi-
must.

Esindus arutades komisjoni
põhimõttelisi seisukohti, leiab
olevat olulise vea komisjoni
töös, et seal ei ole katsutud sel-
gitada, kes on vähemusgrup-
pide liikmed, kuigi komisjon
kordumalt kõneleb "vähemus-
grupi liikmetest" ja rõhutab kui
tähtis on üksikule isikule tema
rahvuslik kuuluvus. Komisjoni

ettepanekud on aga suunatud
kas väga laiale ja defineerima-
ta hulgale, nagu näiteks ette-
panekud vähemuskelsete
raadiosaadete kohta, või piir-
duvad teatud organisatsioonide
liikmetega, kuigi need organi-
satsioonid tavaliselt ei hõlma
kogu vähemusgruppi. Esindus
peab vajalikuks nii ühiskonna
kui üksiku isiku seisukohast et
vähemusgruppe ametlikult
vaadeldaks kui omaette üksiku
ühiskonnas. Ei ole võimalik -
nagu komisjon tahab - "säilita-
da ja luua respekti enda kee-
lelise ja kultuurilise identse
vastu" kui eeldatakse, et see
identsus on midagi, mida isik ei
jolge või ei taha näidata. Esin-
dus toob eeskujuks olukorra
Eestis, kus kodakondsust ja
rahvast vaadeldi kui erinevaid
mõisteid ja tahab sellist süs-
teemi rakendada ka Rootsis.

Taoline mõttekäik esineb ka
Eesti Evangeeliumi Luteriusi
Kiriku remissivastuses kus kirik
leib, et esimeseks eelduseks
selleks et vähemus saaks luua
respekti oma vastu on, et vä-
hemuse liikmed tunnevad end
respekteeritud ühiskonna poolt.
Järelikult peab olema ühiskon-
na huvides tunnistada vähe-
must kui omaette gruppi ja
näidata, et vähemuse olemasolu
on väärtuslik ka kogu ühis-
konna seisukohast. Näitena
toob kirik ette eesti koolide olu-
korra. Praegu saavad need
koolid riikliku toetust igaaas-
tase otsuse kohaselt. Kui need
koolid saaksid kindlama riikli-
ku toetuse ei läheks see ühis-
konnale rohkem maksma, eesti
ühiskond tunnetaks seda aga
kui enda olemasolu ja eksis-
tentsiõiguse tunnustamist
Rootsis.

Lahkunud head sõpra

Arbo Nael'a

mälestavad

ALBERT, VOLDEMAR,

JUHAN ja ALEKSANDER

Armast sõpra

Eduard Pruuli't

mälestavad

VAIKE ja RAUL

ILSE ja VOLDEMAR

TOOMAS

HARRIET ja EDUARD

SALME ja BRUNO

MALLE ja KAAREL

Armast õde ja tädi

Linda Algo't

Sünd. 22/3 1913 Kihelkonnal
Surn. 16/11 1974 Kihelkonnal

mälestavad leinas

VEND abikaasaga
MARTIN perekonnaga

RAUK

perekonnaga Rootsis

ÕED ja ÕELAPSED

perekondadega Eestis

Puhka rahu!

Olgu kerge Sulle kodumaa
muld!

EEL KIRIK

STOCKHOLM: Surnutepüha ii-
turgilise jumalat. armulauga 24/
11 kl. 14 Jakobis, kog. õp. koor Jüri
Raidi juhata. laululehed. Lahkunu-
te mälest. soovid teat. kantsellesse
või käärmakambris õpetajale kuni 5
min. enne jumalat algust.

STOCKHOLM: Hägersteni Up-
penbarelse kirik, surnutepüha ju-
malat. 24/11-kl. 14, õp. Kõdar, oreil
P. Ardna, armulaud.

BORAS: Carolis surnutepüha
jumalat. 24/11 kl. 15, õp. Kodres,
armulaud, laululehed.

ESKILSTUNA: Forsi kirikus
surnute mälestusteen. 23/11 kl. 17
praost Koolmeister, oreil R.
Heinmetts, viiulisolist musikdir.
Lassbo. Lahkunute mälestuseks on
kirikus võimalik südata künnalaid.
Armulaud.

GÖTEBORG: Gbg-L-Rootsi
kog. surnutepüha jumalat. 24/11 kl.
14 Kristiines, õp. Kool, oreil PG
Strömberg, armulaud, laululehed.

HALMSTAD: Olaus Petris sur-
nutepüha jumalat., õp. Kool, oreil
PG Strömberg, armulaud, laulu-
lehed.

NORRKPÖING: Matteuses sur-
nutepüha jumalat. 1/12 kl. 14, õp.
Kool, oreil H. Piirimets, kog. se-
gakoor A. Liivi juhata., armulaud,
laululehed.

UPPSALA: Mikaelis surnute-
püha jumalat. 24/11 kl. 16, praost
Aunver, armulaud, laulur.

EESTI AP. OIG. KIRIK

GÖTEBORG: Guildhedeni Orto-
dokskirik, liturgia 1/12 kl. 11,
praost Raag.

VABAKIRIKUD

STOCKHOLM: Eesti Nelipühi
Kirik, Brävallag. 11. kog. 20-ne
aasta juubel: 23/11 kl. 18 ja 24/11
kl. 11 tänujumalat. Eesti vabaki-
rikute esindajad Rootsis ja naa-
berkog. esindajad. Solist V. Orava
Linköpingist, kvartett, nala- ja se-
gakoor. Pärast püha. jumalat.
ühine kohvilaud. 26/11 kl. 19 palve-
ja piiblit.

ALINGSAS: Beteli kirik, Nygat.
19 jumalat. 24/11 kl. 14, H. Ahlberg,
V. Lilleste.

ESKILSTUNA: KFUM, Krieb-
sensg. 13. evangeeline õhtu kaas-
maastatele 1/12 kl. 15.30. Värvus-
film eestlaste reisist Pühale Maale,
Lauri kvartett, kohvilaud.

GÖTEBORG: Blå Bandet, Erik
Dahlberg. 10. jumalat. 24/11 kl.
11.

GÖTEBORG: Smyrna, Parkga-
tan 1 jumalat.: 23/11 kl. 15 kog. pe-
rek. õhtu Niiholmi kodus. 24/11 kl.
15 A. Milder reismuljetest Iisrae-
lise, pühapäevakool. Nädala sees:
Hisingen, Ibsensg. 4 kolmapäeviti
kl. 17 ja Jonsered, Kyrkog. 3 D c/o
Vihsaar neljapäeviti kl. 18.

GÖTEBORG: KFUM, Parkg. 11
jumalat. 24/11 jääb ära. Piiblit ja
palvet. 23/11 kl. 15 ja 27/11 kl. 13.

NORRKPÖING: Betania,
Bräddg. 54 palvet. 23/11 kl. 17. Ta-
bernaakel, Kungsg. 26 jumalat. 24/
11 kl. 18, õhver välismisjoni, E. Medt
jt.

Herman Malvet, kes töötab Ve-
netusueas ühe USA suuretevõtte
esinduses, viibis ametilehannetes
New Yorgis.

Kui esineb surmajuhutun

Konsulteerige suurima usal-
dusega matusebürood

A.C. Andersson

Begravnings- och
Elfbegängelsebyrå

Östra Larmgatan 14, Göte-
borg

Põlki vastu NK P-maja

Tel. 031/11 53 06 - 11 90 46

Korter 23 41 52 - 18 69 41

Erilasa:

Eestikombelised
matusetalitused

Armas õemees, tädi mees ja
sugulane

Joosep Meistermann

Vaikses leinas

HERTHA ABIKAASAGA

MARTHA

MEETA LASTEGA

ILMAR LASTEGA

LIISA

Päike Su hauda kullaku,
Kuu ja tähed valvaku.

Vanemate Kogu liiget ja end.
juhatuse liikme asemikku

Eduard Pruuli't

mälestab

A/S EESTI MAJA

Oma armast

Heino Tombach'i

mälestavad kurbuses

VALDA

JULIE, EDUARD ja JUHAN

VIIVE ja BENG

Minu armas abikaasa, kallis
isa ja vend

Aleksander Sihiväli

Sünd. 28/9 1933 Tüestamaal
uinus vaikselt 16/11 1974

Sügavas leinas

MARIA

ASTA

ELLI

SUGULASED ja SÕBRAD

Puhka rahu!

Matusetalitus toimub teis-
päeval, 26. novembril kell
11.00 Uppständerse kabelis
Borásis.

Televisioniprogramm

TV Lõrdag

Suomenkieliset ohjelmat:
Finskpråkiga program:
9.30 Tapahutimä. Aktueellit magasin
for finskpråkiga.
10.00 Yön laulajatar. Tampereläsen
Vera Telenuksen laulatuokio.
Näitten säängersä. Säängstund med
Vera Telenuks från Tammerfors.
20.00 Kaitenurvaajat. Värl. Toiten
osa. Filmiraportti YK:n suomalais-
pataljoonasta Suezilla.
Fredstförsvararna. Färg. Filmrap-
port om Finlands FN-bataljon vid Suez-
kanalen.
11.00-11.30 Jordbruk -74. Färg. 5. Be-
vattning i jordbruksgrödd.
13.50 Förr visade jag precis. Färg.
14.50 Por favor! Färg.
15.10 Rytärtävlingar i London -
Horse of the Year Show. Färg. An-
ders Gernandt.
15.30 Tipsextra. Färg. Lars-Gunnar
Björklund och Leif Larsson.
18.00 TV-nytt och väder.
18.05 Helgmaläringning från Stavnäs-
kyrkan i Värmland. Färg.
18.10 Aktueellit i veckan. Färg.
18.20 Naturruna. Färg.
19.00 Klotet. Färg. Jag vill också be-
stämma.
19.30 Kalendern. Färg.
19.30 Amerika. Färg. Alistair Cooke
berättar Amerikas historia. 10. De
hopfesta - om sekelskiftets mass-
emigration.
20.20 Sveriges lördagsmagasin. Färg.
21.00 Aktueellit och väder.
21.30 TV-nytt.
21.35-22.45 Deckardag: Mälgret och
den unga döda efter Georges Sime-
non. Färg.
I rollerna: Jean Richard, Francois
Cadet, Jean-Francois Devaux, Ber-
nard Lajarrige.

TELEVISION 2

15.00 Nybyggargård. Bolagsaffä-
ren.
Färg. Textat.
15.30 Specialsjukhuset - om utveck-
lingsstörda människor.
16.35 Onedlin-linjen. Färg. 11. Löftet.
17.25 TV-nytt och väder.
17.30 Bullerbock. Färg.
18.00 Lördags. Färg.
18.30 Sebastiano och hans trumpet -
italiensk film. Färg.
18.30 I naturen med Nils Dahlbeck.
Färg. Med Roland Svensson till ut-
flyktsmiljö kring Tristan da
Cunha.
19.30 Rapport med väder.
20.00 Puss och kram - svensk lång-
film från 1968. Regi: Jonas Cornell.
Medverk. Sven-Bertil Taube, Ag-
neta Ekman, Håkan Serner,
Lena Granhagen.
21.35 Regnbågen. Färg. Svealands-
afon med Bosse Larsson, Carl-Uno
Sjöblom, Rolf Björling, Gunnel Ek-
lund, Rolf Jupither, William Lind,
Roslagens Storbord med Carl Tor-
nehave, Lena Ericsson, Kjell Pet-
tersson, Georg Thunstedt och Ake
Ohlmarks.
22.35-22.40 TV-nytt och väder.

TV Söndag

9.40 Por favor! Färg.
Suomenkieliset ohjelmat:
Finskpråkiga program:
10.00 Uttiavikko.
Nyhetsevenkan.
10.30 Kaikkii kinnalaset elvät puhu
suomea.
Alla kineser talar inte finska.
11.00-12.15 Gudstjänst från Imma-
nuelskyrkan i Borås. Svenska Mi-
sionsförbundet. Past. John-Ake
Ericson och Lars Erik Yngvesson.
14.35 Karibu Malsha. Färg. 3. Skör-
den. Textat.
15.00 Bygd i förvandling - Industri-
minnen. Färg. 4. Av trä, metalltråd
och plast. Textat.
15.30 Fokus. Textat.
16.00 Mosaik från Helsingfors. Färg.
16.45 Grotans hemlighet. Färg. Del 6.
17.10 Arvingarna. Färg. 11. Samman-
svurna.
17.55 Meddelanden.

18.00 TV-nytt och väder.
18.05 Konstverk berättar: Harald
Lindberg. Färg. Målaren Harald
Lindberg berättar om skärgård, hav
och människor.
18.30 Sjung med Egon! Färg. All-
sångsprogram för hela familjen med
Egon Kjerrman, kör och orkester.
18.50 Stockholmabilder. Färg. Om en
grafiker i arbete. Filmen visar en
serie träsnitt av Sven Olov Ehrén
med motiv från dagens Stockholm
ställda emot en serie litografier ut-
födda på 1880-talet av Carl-Johan
Billmark.
19.20 Agnes - pjäs av Kent Anders-
son. Färg.
I rollerna: Gunn Wällgren, Kent
Andersson, Ingvar Hirdwall, Kerstin
Wägren, Lillemor, Mårtensson,
Hans V. Engström, Nils Eklund.
Regi: Hans Bergström.
21.00 Aktueellit och väder.
21.30 TV-nytt.
21.35-22.05 Sportspegeln.

TELEVISION 2

8.55 Fönster mot TV-världen. Färg.
9.30 Jordbruk -74. Färg. 5. Bevatt-
ning i jordbruksgrödd.
10.00 Stäm gitarran. Färg.
10.05 Kom loss - spela med oss.
Färg.
10.35 Försöksprogram: Om - tid-
ningen. Färg.
11.00-11.15 Start 3. Färg.
11.50 Gjest Baardsen - en norsk
Lasse-magi. Norsk långfilm från
1938. Regi: Tancred Isen.
Medverk. Alfred Maurstad, Vibeke
Falk, Joachim Holst-Jensen.
17.25 TV-nytt och väder.
17.30 Broster Broster. Färg. 10. Ta-
long.
Medverk. Carl-Gustaf Lindstedt,
Claire Wikholm, Asa Österman,
John King.
17.50 Doktor Krall. Färg. 11. Apan.
18.00 Varför kastar dom sten? Färg.
Hur barnen lever i bombernas
Nord-Irland.
18.30 Idolen. Färg. 1. Hur man kan
samtala och meddela sig med var-
andra på olika sätt.
19.00 Adalprofilen: Härnäsand -
mellan idet och verklighet. Färg.
Möte med 20-åriga prosten Georg
Bergfors, född och uppvuxen i In-
dustri-Adalen.
19.30 Rapport med sport och väder.
20.10 En värld i krig. Färg. 13. Fre-
dens ansikte.
21.00 Söndagsdeckaren: Columbo med
Peter Falk. Färg.
22.10-22.15 TV-nytt och väder.

TV Måndag

Skol-TV:
9.00-9.10 Switch on! 14, Åk 3.
10.10-10.30 Klotet 10. Färg. 10. Att ha
saker.
12.00-12.20 I Sovjetunionen, Åk 5. 1.
De stora avståndens land.
13.10 1800-tallstiteratur. Individ och
sambälle, Åk 3. 2. En bild av Strind-
berg.
13.35-14.45 Mathéateater: Antigone av
Sofokles. Färg. Regi: Hans Dahlin.
Medverk. Ulla Sjöblom, Olof Widg-
ren, Mona Malm, Tor Isedal, Georg
Arlin, Björn Gustafson, Barbro
Hiort af Ormåns, John Elfström m fl.
16.30-17.00 Halvtem.
17.55 Meddelanden.
18.00 TV-nytt och väder.
18.05 Vattensåbbussen. Färg. Bå-
kens lille röväre.
18.35 Linjen. Färg. Italiensk tecknad
film.
18.30 Sveriges magasin. Färg.
19.35 Operafestival i Glyndebourne:
Figaros bröllop. Färg. Opera av Mo-
zart. Akt 1 och 2. Regi: Peter Hall
och Humphrey Burton.
Medverk. Knut Skram, Heana Cot-
ruba, Frederica von Stade, Benja-
min Luxon, John Fryatt, Kiri Te-
Kanawa, Thomas Lawlor, Elisabeth
Gale, Bernard Dickerson. Londons
Filharmoniska Ork. Glyndebourne-
kören. Dir. John Pritchard.
21.00 Aktueellit och väder.
21.30 TV-nytt.
21.35-22.00 Operafestival i Glynde-
bourne: Figaros bröllop, forts. Färg.

TELEVISION 2

17.25 TV-nytt och väder.
17.30 Följ med Pella och Sampo till
Viltugla gård. Färg.
17.50-18.00 En skilsmässa. Färg.
Tecknad film från Danmark.
18.20 Regionalnytt.
19.30 Rapport med väder.
20.00 Knuff, Trassel i skolan, mobb-
ning, problem hemma.
20.35 Kom igen, Osmonds. Färg. Med
bröderna Osmond på Scandinavium
i Göteborg.
21.00 Teaterkrönika. Färg. Glimtar
av repetitionerna på Alf Sjöbergs
uppsättning av Brechts Gallei och
Stafan Roos arbete med Henrik Ib-
sens En Folkeflende. Av fria grup-
per får vi se ett stycke av Protea-
terns Söngar från Ljugarbanen och
Pistolteaterns A vad revolutionen är
härlig. Vidare Stockholms Stadstea-
ters uppsättningar av Peer Gynt
och Faust.
21.50 Kvällsöppet - Gary Engman.
22.35-22.40 TV-nytt och väder.

TV Tisdag

Skol-TV:
10.00-10.10 Switch on! 14, Åk 3.
Försöksprogram:
10.30-10.50 Om - tidningen. Färg.
11.00-11.20 Por favor! Färg.
Försöksprogram:
14.30-14.50 Om - tidningen. Färg.
16.30-17.00 Halvtem.
17.55 Meddelanden.
18.00 TV-nytt och väder.
18.05 Konstsim, det är konst det.
Färg.
18.30 Sveriges magasin. Färg.
19.30 Nisse - varför det? Färg. Nils
Linnman svarar på frågor om djur
och natur och presenterar renar.
20.00 Britisk pop: Mike Oldfields
Tubular Bells. Färg.
20.35 Handbol: World cup. Färg. Fi-
nalen i Göteborg. Arne Hegerfors.
21.00 Aktueellit och väder.
21.30 TV-nytt.
21.35-22.15 Karibu Tanzania! Färg. 3.
En fri nation.

TELEVISION 2

17.25 TV-nytt och väder.
17.30 Följ med Pella och Sampo till
Viltugla gård. Färg.
17.50-18.00 En skilsmässa. Färg.
Tecknad film från Danmark.
18.50 Stäm gitarran. Färg.
19.30 Kom loss - spela med oss!
Färg.
19.30 Regionalnytt.
19.30 Rapport med väder.
20.00 En ny bok: Röster från Kruks-
låten. Färg. Fred Brannman, tidi-
gare tjänsteman i USAID i Indo-
kina, har sammanställt berättelser
och teckningar som flyktingar i
Laos gjort. Textat.
20.10 Onedlin-linjen. Färg. 12. Babord
ut, styrbord hem.
21.00 Dokument utifrån. Färg. Inter-
nationella reportage.
21.40 Kvällsöppet - Gary Engman.
22.35-22.40 TV-nytt och väder.

TV Onsdag

Skol-TV:
9.20-9.40 Karibu. Färg. Ngoma. Mel-
lanstadiet.
10.10-10.30 Klotet 10. Färg. 10. Att ha
saker. Lästadiet.
11.00 Stäm gitarran. Färg.
11.05-11.35 Kom loss - spela med
oss. Färg.
Skol-TV:
12.20-12.45 Vårdkunska: Barnsjuk-
vård, Åk 1. Gymnasiet.
16.30-17.00 Halvtem.
17.55 Meddelanden.
18.00 TV-nytt och väder.
18.05 Vår fantastiska värld. Färg.
18.30 Sveriges magasin. Färg.
19.30 Allsköns musik från Norrköp-
ing. Färg. Vård: Thomas Olssonson.
20.15 "Det sås ett träd till ett annat
liv..." Om en anmärknad narko-
tika som bedrivs av RFHL
(Riksförbundet för hjälp åt läkeme-
delsmissbrukare) i Småland - Ble-
kinge.

21.00 Aktueellit och väder.

21.30 TV-nytt.
21.35-23.05 Natthärbärgat - fransk
långfilm från 1936. Regi: Jean Re-
nor.
I rollerna: Jean Gabin, Louis Jou-
vet, Suzy Prim, Jany Holt, Vladimir
Skoloff, Julie Astor, Robert Le
Vigan, René Genin, Paul Temps,
Saint-Iles, Maurice Baquet, Nathalie
Alexejeff, Gabriello.

TELEVISION 2

17.25 TV-nytt och väder.
17.30 Följ med Pella och Sampo till
Viltugla gård. Färg.
17.50-18.00 En skilsmässa. Färg.
Tecknad film från Danmark.
18.20 Regionalnytt.
19.30 Rapport med väder.
20.00 Tunnelbana - pjäs av LeRoi
Jones. Regi: Anthony Harvey.
Medverk. Shirley Knight, Al Free-
man jr, Frank Lieberman, Robert
Calvert, Howard Bennett, Sandy
McDonald, Denis Peters, Keith Ja-
mes, Devon Hall.
21.00 Insändaren. Textat.
21.50 Kvällsöppet - Gary Engman.
22.15-22.20 TV-nytt och väder.

TV Torsdag

Skol-TV:
9.45-10.05 Klotet 10. Färg. 10. Att ha
saker.
12.00 I Sovjetunionen, Åk 5. 2. På en
kolchos i Uzbekistan.
12.20-12.40 Föda, kläder, bostäder, Åk
4. 2. Bo i samhället eller sothem.
16.30-17.00 Halvtem.
17.55 Meddelanden.
18.00 TV-nytt och väder.
18.05 Ett sant djur. Färg. Med Nils
Linnman, geten hos Bokelunds i
Småland och boars i studion.
18.30 Sveriges magasin. Färg.
19.30 Arvingarna. Färg. 12. Inför ett
avgörande.
I rollerna: Jean Anderson, Patrick
O'Connell, Richard Easton, Robin
Chadwick, Jennifer Wilson, Hilary
Tindall, Julia Goodman m fl.
20.15 Konstverk berättar: Skulpturen
Majestatis. Färg. En av de finaste
skulpturer Nordens konsthistoria
känner högg funtarna i Tryde, Lö-
derup och Valleberga kyrkor. Han
var okänd till namnet, men kallas
ofta Majestatis eller helt enkelt
Trydemästaren. Om Majestatis
konst berättar Bengt Åke Kimbré.
20.30 Fokus. Färg.
21.00 Aktueellit och väder.
21.30 TV-nytt.
21.35 Nummerlotteriet. Färg. Arne
Hegerfors leder dragningen.
21.45-22.20 Balanchine - en dansens
mästare. Färg.
1. Serenad. Musik: Tjajkovskijs Se-
renad för stråkorkester C-dur. New
York City-balletten dansar. Österri-
kiska Radlons Symfoniorke. Dir. Ro-
bert Irving.

TELEVISION 2

17.25 TV-nytt och väder.
17.30 Följ med Pella och Sampo till
Viltugla gård. Färg.
17.50 Mats, farbror Sven och ensam-
heten. Färg. Tecknad film från Fin-
land.
18.00 Dokument utifrån. Färg. Inter-
nationella reportage.
18.40 Insändaren. Textat.
19.10-19.15 Analagstavlan. Färg.
19.20 Regionalnytt.
19.30 Rapport med väder.
20.00 Bilder ur jazzens historia. Färg.
Om utvecklingen under de senaste
20 åren, under vilka musiken fått
en allt friare form.
Medverk. Art Blakey, Dave Bru-
beck, Ornette Coleman, Miles Davis,
Gil Evans, Keith Jarrett, John Le-
wis, Modern Jazz Quartet, Gerry
Mulligan, Shorty Rogers, Charlie
Shavers.
20.30 Nybyggargård. Färg. Sjösänk-
ningen.
Medverk. Peter Lindgren, Åke
Lindman, Hans-Erik Stenborg, Sven
Grönlund, Herman Grönlund, Ira
Grönlund, Gö Björn, Thure
Karlsö, Sonja Lindgren-Käll-
ström, Gunnar Lundeborg.

21.00 "Ett lån min son är tiden". Olle
Norbeck 78, f.d bankdirektör. Olle
Norbeck växte upp i Djursholm,
studerade juridik efter studenten.
Därefter arbetade han på olika håll,
"gick i verken", blev vice VD för
en bank och så småningom verk-
ställande direktör för Stockholms
Sparbank. Filmen är ett försök att
skildra en människas vandring i li-
vet. Ett program av filmaren Jan
Eriksson.

21.45 Kvällsöppet - Gary Engman.
Färg.
22.35 TV-nytt och väder.
22.30-23.40 Sportnytt med bl a bord-
tennis - lagsemifinaler i SOC i
Karlskrona.

TV Fredag

Skol-TV:
8.30-8.50 Fyra epoker - fyra mil-
ljöer, Åk 1. Färg. 4. 1700-talet.
9.20-9.45 Vårdkunska: 2. Ett samtal
betyder så mycket. Gymnasiet.
10.00 Switch on! 14, Åk 3.
10.10-10.35 Lärar- och elevprogram:
Social utveckling i skolan.
16.30-17.00 Halvtem. Från A till Ö -
En resa orden runt.
17.25 Tapahutimä. Aktueellit magasin
for finskpråkiga.
17.55 Meddelanden.
18.00 TV-nytt och väder.
18.05 Barnjournalen. Färg.
18.30 Sveriges magasin. Färg.
19.30 Fly mej en greve - svensk
långfilm från 1959. Regi: Torgny
Andersson.
I rollerna: Carl-Gustaf Lindstedt,
Sigge Fürst, Ullakarinn Rydén, Sif
Ruud, Lilli-Babs Svensson, Jan Mo-
lander, Siv Ericks, Nils Hallberg,
Hans Lindgren, Ulf Lindqvist, Olle
Hilding, Sture Ström, Jessie Flaws,
Hanny Schedin m fl.
21.00 Aktueellit och väder.
21.30 TV-nytt.
21.35 Schlagerrevy 1981. Färg. Gösta
Bernhard presenterar en bukket
medier från året 1981.
Medverk. bl a Svend Asmussen,
Graham Bonney, Ann Christy,
Zuzana Cserhati, Roy Etzel, Marjol
Flote, Silvio Francesco, Rex Gildo,
Cliff Henning, Ann Michel, Jacques
Raymond, Sylvia Vrethammar,
Botho Lucas kör, Ungerska folkar-
mens balett och Saarländische
Rundfunks balett.
22.35-23.25 Bortennis: SOC. Färg.
Från lagfinalerna i Scandinavien
Open Championship 1974 i Karls-
hamn. Bengt Grive.

TELEVISION 2

17.00 De rödas uppror. Färg. Del 6.
Jakt.
Medverk. Hans Jungmark, Mats
Nordström, Christer Strandberg,
Roland Borén, Berit Augustsson
m fl. Textat.
17.25 TV-nytt och väder.
17.30 Följ med Pella och Sampo till
Viltugla gård. Färg.
17.50 Mats, farbror Sven och ensam-
heten. Färg. Tecknad film från Fin-
land.
18.00 Dokument utifrån. Färg. Inter-
nationella reportage.
18.40 Insändaren. Textat.
19.10-19.15 Analagstavlan. Färg.
19.20 Regionalnytt.
19.30 Rapport med väder.
20.30 Regnbåg. Färg. Nöje från fre-
dag till lördag med Magnus Hären-
stam.
20.30 Olycksfågeln - engelsk kom-
ediserie. Färg.
21.00 Från en barndomsvärld. Med
andraklassare i Jordbro på rasteria,
på studiebesök och utfärder och om
hur de ser på det här med rådelä
och vad de drömmar om, och hur
de uppfattar Jordbro där de bor.
22.00 TV-nytt och väder.
22.10-22.40 Floden och döden - mex-
ikansk långfilm från 1964. Regi:
Luis Bunel.
Medverk. Columba Dominguez, Mi-
guel Torruco, Joaquin Cordero.